

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์
เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตาวาชีญะฮ์) ปีที่ 2
ด้วยการสอนแบบร่วมมือ

มุหัมมะริดวาน เล๊ะนุ้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
พ.ศ.2556

**The Development of Lesson Plans for Islamic Studies of Fiqh on
Prayer for Intermediate Education Level 2 Students
Using Cooperative Learning**

Muhammaridwan Lehnuh

**An Thesis Submitted in Partial Fullfillment of
The Requirements for the Master of Education
Field in Teaching in Islamic Education**

Graduate School

Yala Rajabhat University

2013

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้
อัลฟิกฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง
(มุตาวะซีญะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ มุหัมมัดริควาน เล๊ะนุ
ชื่อปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การสอนอิสลามศึกษา
ปีการศึกษา 2556

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ดร.ซัมซุ สาอุ ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อูไรรัตน์ ยามาเรียง กรรมการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิกฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง
(มุตาวะซีญะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
ผู้เรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิกฮ์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนและ
เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิกฮ์ กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวะซีญะฮฺ) ปีที่ 2
โรงเรียนบารุงศาสน์วิทยา อำเภอรามัน จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิกฮ์ เรื่อง
การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวะซีญะฮฺ) ปีที่ 2 แบบสังเกตการละหมาด รายวิชา
อัลฟิกฮ์และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิกฮ์
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐานและค่าที (t -test)

จ

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถปฏิบัติการละหมาดได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือรายวิชา อัลฟิกฮฺ อยู่ในระดับมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Abstract

Thesis Title	The Development of Lesson Plans for Islamic Studies of Fiqh on Prayer for Intermediate Education Level 2 Students Using Cooperative Learning
Researcher	Muhammaridwan Lehnur
Degree Sought	Master of Education
Major	Teaching in Islamic Education
Academic Year	2013
Thesis Advisors	

1. Dr.Samsu Saau	Chairperson
2. Asst.Prof. Urairat Yamareng	Committee

The objectives of this research were 1) to develop and determine efficiency of lesson plan for Islamic study subjects of Fiqh on the topic of prayer for intermediate Islamic education students by cooperative learning 2) to compare students achievement by cooperative learning subjects of Fiqh. And 3) to evaluate students satisfaction toward cooperative learning subjects of Fiqh. The samples were 35 students of intermediate Islamic education grade.

The data was collected by using achievement test for Islamic studies subjects of Fiqh on the topic of prayer for intermediate Islamic education students, the observation form subjects of Fiqh on the topic of prayer and the satisfaction questionnaire of student toward cooperative learning and the data analysis using for windows based on arithmetic means standard deviation and *t*-test.

The research finding was as follows

1. The students' achievement was significantly higher on the post-test than pre-test ($p < .05$)
2. The students' satisfaction toward cooperative learning was high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่งซึ่งไม่อาจนำมากล่าวได้ทั้งหมด ผู้มีพระคุณท่านแรก คือ ดร.ฉัมชู สาอุ ประธานกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี โดยได้เอาใจใส่ตรวจแก้วิทยานิพนธ์เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุดและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอด ท่านที่สองคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไรรัตน์ ยามาเรียง ซึ่งเป็นที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่งที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือให้ข้อคิดแง่มุมต่างๆ

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และ สถาบันการศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถาบันการศึกษาในจังหวัดยะลาที่ให้ข้อมูล และให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากอาจารย์โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณอาจารย์โรชวรรณา เซพโหมลามที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดพิมพ์เข้าเล่มเอกสารจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

มูหัมมะริควาน เล๊ะนุ่

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
3. ขอบเขตด้านตัวแปร.....	5
3.1 ตัวแปรต้น.....	5
3.2 ตัวแปรตาม.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. หลักสูตรอิสลามศึกษา.....	6
2. การเรียนแบบร่วมมือ.....	9
3. ความพึงพอใจต่อการสอนแบบร่วมมือ.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
1. งานวิจัยในประเทศ.....	28
2. งานวิจัยต่างประเทศ.....	33
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	35

ณ
สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 2	(ต่อ)	
	สมมติฐานการวิจัย.....	35
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
	1. ลักษณะเครื่องมือ.....	36
	2. วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	37
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
	1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
	2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
	แผนปฏิบัติการวิจัย.....	43
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	สรุปผล.....	54
	อภิปรายผลการวิจัย.....	57
	ข้อเสนอแนะ.....	59
	1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	59
	2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป.....	59
	บรรณานุกรม.....	61

ญ
สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	67
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	68
ภาคผนวก ข ค่า IOC ในการวิจัย.....	72
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76
ภาคผนวก ง ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก.....	119
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่น.....	122
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์การวิจัย.....	124
ภาคผนวก ช รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ.....	132
ภาคผนวก ซ รายชื่อหน่วยงานที่ทำการวิจัย.....	134
ภาคผนวก ฌ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	136
ภาคผนวก ญ ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	138
ประวัติผู้ทำการวิจัย.....	141

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ.....	26
2	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	35

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แผนปฏิบัติการวิจัย	43
2 คะแนนทดสอบก่อนเรียนหลังเรียนคะแนนความแตกต่างคะแนนความแตกต่างกำลังสองและค่าที่	45
3 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตาวัชชีญะฮ์)ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ.....	47
4 ร้อยละของผู้ผ่านการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุฮ์.....	48
5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือรายวิชาอัลฟิคุฮ์ จำแนกรายด้าน.....	49
6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุฮ์ ด้านบุคลิกภาพ.....	50
7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุฮ์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	51
8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุฮ์ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้.....	52
9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุฮ์ด้านการวัดและประเมินผล.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศ ดังในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 4 ได้ให้ ความหมายของการศึกษาว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ และการสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (นุริย๊ะ รักษ์ปราชญ์, 2551 : 1)

การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยม และ คุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนา ประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2549 : 5 ; อ้างถึงใน นุริย๊ะ รักษ์ปราชญ์, 2551 : 1) เช่นเดียวกับ นิตยา มัสเยาะ (2545 : 1) ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้ง ด้านร่างกายและจิตใจ โดยการศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดี ฝึกมนุษย์ให้เกิดกระบวนการคิด เกิดทักษะในการปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์ปัญหา และ หาวิธี การแก้ปัญหาต่างๆได้ การศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ระดับการพัฒนาของประเทศในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะ เป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน ครูควรเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (พันธุ์ ทองชุมนุม, 2544 : 1) และ ศึกษาตามความสนใจของ ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษาของอัลลอฮ์ ซึ่งกล่าวว่า “ ครูผู้สอนจะต้องจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็กเพราะการเรียนรู้วิชาที่ตนเองสนใจ จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ” (อิบราเฮม ณรงค์รักษาเขต, 2540 : 77) อีกทั้งเน้น ให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนในกลุ่ม ทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือภายในกลุ่มย่อย (ชนาธิป พรกุล, 2543 : 7) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้าง ความรู้ของผู้เรียนโดยผ่านทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (บุปผชาติ ทัพพิกรณ์, 2540 : 5-6) กล่าวคือ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ (วิมลรัตน์

สุนทรโรจน์, 2545 : 3) อีกทั้งทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ และการยอมรับซึ่งกันและกัน (จันทรา ตันติพงศานุรักษ์และคณะ, 2544 : 42) ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษามাত্রา 6 ใน พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2545 และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวข้างต้น นั่นคือ การสอนแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม และจะมีประสิทธิผลยิ่งับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในการแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อน การเน้นคุณธรรมจริยธรรม การเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกัน และความร่วมมือภายในกลุ่ม (วัฒนาพร กระจับทุกซ์, 2542 : 34)

จะเห็นได้ว่าลักษณะและรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามที่ระบุไว้ในหมวด 4 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 นอกจากนี้การเรียนแบบร่วมมือจะช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านมโนคติ ทักษะ การนำไปใช้ และความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มสูงขึ้นกว่าการสอนด้วยวิธีการเดิม ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ตื่นเต้นกับการเรียน (เกียรติศักดิ์ ชินวงศ์, 2544 : 26-27) รู้จักพัฒนาตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีและเป็นสมาชิกที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อชุมชนและท้องถิ่น (ณัฐวิทย์ พจนตันติ, 2544 : 226)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่อยู่ในระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่มีความแตกต่างไป จากการศึกษาในภูมิภาคอื่นๆ อันเนื่องจากในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีโครงสร้างทางสังคมในลักษณะพิเศษ นั่นคือ ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีการใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่

เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวมุสลิม มีค่านิยมความเชื่อด้านศาสนาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ศาสนาจึงเป็นส่วนสำคัญที่สามารถส่งผลต่อการดำรงชีวิตของชาวไทยมุสลิมที่สามารถทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและคงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สมบูรณ์แบบ ดังนั้นในการเรียนการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกสถาบันก็จะเป็นในลักษณะ 2 ระบบ คือ ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่ไปกับระบบการศึกษาวิชาศาสนา เพื่อให้ตรงตามความเชื่อ ความศรัทธาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นุริย๊ะ รัชย์ปราชญ์, 2551: 3) แต่ปัญหาการเรียนการสอนที่พบ คือ การเรียนการสอนไม่มีความหลากหลายเป็นการสอนแบบดั้งเดิม นักเรียนจำนวนมากมีพื้นฐานจากระบบการเรียนที่ต้องแข่งขันกันและเรียนตามลำพังคนเดียว ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน (จันทรา ตันติพิงสานุรักษ์และคณะ, 2544 : 4) ครูบางคนขาดจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียนไม่เต็มที่เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา (นุริชัน คอเกาะ, 2551: 86) แต่จากการวิจัยของ พบว่า ถ้าครูต้องการให้นักเรียนส่วนมากมีโอกาสเรียนรู้มากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น วิธีการที่เหมาะสมก็คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบร่วมมือ (สุวิมล เขียวแก้ว, 2540 : 79)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชาอัลฟิฮฺ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวซซิฏเฆาะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือเพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในสาขาต่างๆ ในการนำการสอนแบบร่วมมือไปพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็น การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ อีกทั้งพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความไว้วางใจและการยอมรับซึ่งกันและกันให้กับนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิฮฺ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวซซิฏเฆาะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิฮฺ
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือรายวิชา อัลฟิฮฺ

ความสำคัญของการวิจัย

1. สามารถนำหลักการสอนแบบร่วมมือเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาในสาระต่างๆ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้รายวิชา อัลฟิถฮฺ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ อีกทั้งพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ ความไว้วางใจและการยอมรับซึ่งกันและกันให้กับนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซิฎะฮฺ) ปีที่ 2 โรงเรียนบารุงศาสน์วิทยา อำเภอรามัน จำนวน 78 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซิฎะฮฺ) ปีที่ 2 โรงเรียนบารุงศาสน์วิทยา อำเภอรามัน จำนวน 35 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับสาระที่จะศึกษา เป็นการศึกษาพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิถฮฺ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซิฎะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น

การจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิถฮฺ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซิฎะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ

3.2 ตัวแปรตาม มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา อัลฟิคุส เรื่อง การละหมาด

3.2.2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุส

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสอนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีสอนแบบหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละประมาณ 3-5 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องมีหน้าที่และจะต้องช่วยทำงาน ให้กำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า รับผิดชอบต่อการเรียนซึ่งกันและกัน ความสำเร็จของกลุ่มเป็นผลรวมกันของสมาชิกในกลุ่ม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุส เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวซซีญะฮฺ) ปีที่ 2 ซึ่งพิจารณาได้จากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการทดสอบภาคปฏิบัติ เรื่อง การละหมาด ซึ่งพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการสังเกตการละหมาดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนในการตอบสนองต่อการสอนแบบร่วมมือ โดยอาจจะแสดงความรู้สึกชอบหรือพอใจ ในการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากคะแนนที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิถุ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซิฎะฮะฮุ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายเล่มเพื่อประกอบการเขียนในบทนี้

สำหรับในบทนี้ จะขอเสนอใน 4 หัวข้อเรียงตามลำดับ ดังนี้ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการวิจัย และ สมมติฐานการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิถุ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซิฎะฮะฮุ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ จะขอเสนอในหัวข้อ ได้แก่ หลักสูตรอิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิถุ การเรียนแบบร่วมมือ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ

1. หลักสูตรอิสลามศึกษา

1.1 หลักการของหลักสูตรอิสลามศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษาอิสลามศึกษามีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาเน้นความรู้คู่คุณธรรม จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรอิสลามศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3) ไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิสลามศึกษาที่มุ่งให้มุสลิมทุกคนได้รับการศึกษาด้านอิสลามศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนถือปฏิบัติหลักการอิสลามในการดำรงชีวิต
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรจัดการศึกษาทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษา

หลักสูตรอิสลามศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3) ดังนี้

1. มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์และรอซูลปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลาม ตลอดจนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. สามารถให้ความคิดเห็นและเหตุผลในการวินิจฉัย พิจารณาปัญหาต่างๆ โดยปราศจากความมกมาย มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง ชุมชน และประเทศชาติ
3. มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในวิชาศาสนา ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และวิทยาการต่าง ๆ สามารถยกระดับความเป็นอยู่ของสังคมมุสลิมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น
4. มีความภูมิใจในความเป็นมุสลิมที่ดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน และเสียสละเพื่อส่วนรวม
5. มีความสามัคคี รู้จักทำงานเป็นกลุ่ม สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข
6. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม
7. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดี
8. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
9. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

1.3 โครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา

เพื่อให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษา ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1	ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น	ปีที่ 1-3
ช่วงชั้นที่ 2	ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น	ปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง ปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย ปีที่ 1-3

2. สารการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มศาสนาอิสลาม

2.2 กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรม

2.3 กลุ่มภาษา

หลักสูตรอิสลามศึกษากำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่ จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้ สอดคล้องและตอบสนองศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

1.4 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรอิสลามศึกษา

หลักสูตรอิสลามศึกษา กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการ กำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ ,2546 : 3) ผู้วิจัยได้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ ซึ่งจัดอยู่ในสาระที่ 3 ของ กลุ่มสาระศาสนาอิสลาม มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ดังนี้

สาระที่ 3 อัลฟิกฮ์

มาตรฐาน สอ. 3.1 : เข้าใจในกฎ หลักการ และบทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับ อิบาดาต มูอามาလာต มูนากาฮาต และญินายาต เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจและ ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

มาตรฐาน สอ. 3.2 : เห็นคุณค่า ปฏิบัติตามบทบัญญัติอิสลาม และสามารถนำมา วิเคราะห์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของเหตุและผล

จากหลักสูตรอิสลามศึกษา สรุปได้ว่า หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนได้รับการศึกษา ด้านอิสลามศึกษาอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนถือปฏิบัติหลักการอิสลามในการดำรงชีวิต มุ่ง พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม มีความสามัคคี และรู้จัก

ทำงานเป็นกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2. การสอนแบบร่วมมือ

2.1 ความหมายของการสอนแบบร่วมมือ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอความหมายของการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

พาร์คเกอร์ (Parker, 1985 : 48-50 ; อ้างถึงใน โรชวรรณา เชพโหมลาม, 2551 : 22) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบร่วมมือว่าเป็นการให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยจัดให้สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือกัน สมาชิกจะรับผิดชอบการเรียนรู้ของเพื่อนในกลุ่มเช่นเดียวกับของตนเอง

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1987 : 2 ; อ้างถึงใน โรชวรรณา เชพโหมลาม, 2551 : 22) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบร่วมมือว่า เป็นการเรียนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ประกอบด้วยสมาชิกมีความสามารถในการเรียนแตกต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ช่วยกันกำหนดวิธีการ เอกสาร สื่อ มีการประเมินผลเป็นระบบ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

สลาบิน (Slavin, 1987 : 3 ; อ้างถึงใน พรรณรัศมี เก้าธรรมสาร, 2540 : 47) ได้กล่าวเกี่ยวกับการสอนแบบร่วมมือว่าหมายถึง วิธีการสอนอีกแบบหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยปกติจะมี 4 คน เป็นนักเรียนเก่ง 1 คน เรียนปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน การทดสอบผลการเรียนของผู้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกพิจารณาค่าเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ส่วนที่ 2 จะพิจารณาคะแนนทดสอบเป็นรายบุคคล ในการทดสอบผู้เรียนต่างคนต่างทำ แต่เวลาเรียนต้องร่วมมือกัน หากค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มใดสูงกว่าเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้ ครูจะมีรางวัลให้เป็นการเสริมแรง

สุวิมล เขี้ยวแก้ว (2540 : 80) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบร่วมมือว่าเป็นการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการทำงานเป็นกลุ่ม มีการร่วมมือขึ้นแก่กันและกัน ระหว่างสมาชิกที่มีความหลากหลาย พัฒนามิตรภาพในระหว่างสมาชิก ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อจะได้มีความภาคภูมิใจร่วมกันเมื่องานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ

วัฒนา ระงับทุกข์ (2541 : 38) การสอนแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่าง

แท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือ ความสำเร็จของกลุ่ม

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544 : 13) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบร่วมมือว่า เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละประมาณ 3-5 คน โดยที่สมาชิกอาจมีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รับผิดชอบการทำงาน of สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มต้องกระตุ้นสมาชิกคนอื่นและช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในตนเองและของกลุ่มให้มากที่สุด

สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2544 : 3) กล่าวว่า การสอนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดกลุ่มการทำงาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มพูนแรงจูงใจทางการเรียน การสอนแบบร่วมมือไม่ใช่วิธีการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มรวมกันแบบธรรมดา แต่เป็นการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน กล่าวคือ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้ของสมาชิกทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม

อารี สันทรวี (2540 : 33) กล่าวว่า การสอนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่ให้ผู้เรียนทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้และทางด้านจิตใจ ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในความแตกต่าง

สรุปได้ว่า การสอนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีสอนแบบหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละประมาณ 3-5 คน แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องมีหน้าที่และจะต้องช่วยทำงาน ให้กำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า รับผิดชอบต่อการเรียนซึ่งกันและกัน ความสำเร็จของกลุ่มเป็นผลร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม

2.2 องค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอองค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1987 : 7-8 ; อ้างถึงใน ชาติชาย โพนมเมฆา, 2549 : 40) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือว่า สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องปฏิบัติตามองค์ประกอบ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางบวก (Positive Interdependence) นักเรียนจะรู้สึกว่าคุณจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นในการทำงานกลุ่มให้ประสบความสำเร็จกล่าวคือ “ทุกคนร่วมกันเป็น

ร่วมกันตาย” ดังนั้นวิธีการที่จะทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนี้อาจจะกระทำโดยการให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น นักเรียนต้องเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเพื่อนทุกคนในกลุ่มต้องเรียนรู้ร่วมกัน หรืออาจมีการให้รางวัล เช่น กลุ่มที่ทำคะแนนได้สูง สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะได้คะแนนเพิ่มในส่วนของตน หรือโดยการให้ใช้เอกสารร่วมกันในการทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือการมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ ของแต่ละคน เช่น ผู้สรุป ผู้ขยายความในประเด็นสำคัญ ๆ ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องทำงานกลุ่มให้สำเร็จ โดยไม่มีการยอมรับความคิดเห็นหรือความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promoted Interaction) การฟังพาดพิงซึ่งกันและกันมิใช่วิธีการที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จโดยทันที ทั้งนี้สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสรุปเรื่อง การอธิบาย การขยายความในบทเรียนที่เรียนมาให้แก่เพื่อนในกลุ่ม เป็นลักษณะสำคัญของการติดต่อปฏิสัมพันธ์โดยตรงของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนั้นนักเรียนจะต้องมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดีสิ่งที่ถูกต้อง และเหมาะสมที่สุด

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) การเรียนแบบร่วมมือจะไม่บรรลุผลสำเร็จ หากสมาชิกในกลุ่มเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ไม่ครบทุกคน หรือได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่มอย่างไม่ทั่วถึง ดังนั้นจำเป็นต้องมีการวัดผลการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน เพื่อให้แต่ละกลุ่มนำผลที่ได้จากการวัดไปช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน หรือไม่เข้าใจในบทเรียนได้มากพอ โดยครูอาจจะใช้วิธีการทดสอบสมาชิกภายในกลุ่มเป็นรายบุคคล หรือสุ่มสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มเป็นผู้ตอบ ด้วยวิธีการดังกล่าว ทุกกลุ่มจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ทั้งนี้สมาชิกทุกคนต้องเอาใจใส่เป็นอย่างดีต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) ครูผู้สอนควรฝึกฝนและเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแก่นักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็น เช่น การสื่อสาร การเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง แนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างทักษะดังกล่าว คือ การจัดสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์และกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูควรทำการประเมินการปฏิบัติงานของ

นักเรียนแต่ละกลุ่มด้วย การจัดนักเรียนที่ขาดทักษะในการทำงานกลุ่มมาทำงานร่วมกัน จะทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จ

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการให้นักเรียนได้ทำการวิเคราะห์ว่า กลุ่มทำงานได้ดีเพียงใด และสามารถใช้ทักษะทางสังคมและมนุษยสัมพันธ์ได้เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้จะช่วยให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จควบคู่ไปกับสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มดำเนินไปได้ด้วยดี

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระบุว่า (2541 : 38-39) กล่าวว่า การสอนแบบร่วมมือมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การพึ่งพาอาศัยกัน (Positive Interdependent) สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และมีความสำคัญเท่าเทียมกันหมด สมาชิกแต่ละคนรู้หน้าที่ของตัวเองว่า ต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างในการเรียนครั้งนั้น ๆ และต้องรับผิดชอบในกิจกรรมนั้น ๆ เสมอ สมาชิกทุกคนตระหนักดีว่าความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกภายในกลุ่ม

2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Interaction) การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือนี้ นักเรียนจะนั่งเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มหันหน้าเข้าหากัน เพื่อที่จะได้ซักถามตอบปัญหา อธิบายโต้ตอบซึ่งกันและกัน ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ยอมรับเหตุผลของผู้อื่น ได้เถียงด้วยเหตุผล รู้จักสนับสนุนและกล่าวชมเชยผู้อื่น เป็นการฝึกทักษะพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล (Individual Accountability) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเสมอ เช่น

- สมาชิกแต่ละคนจะต้องตอบคำถามและอธิบายให้แก่เพื่อนสมาชิกด้วยกันด้วยความเต็มใจเสมอ
- สมาชิกแต่ละคนจะต้องสนับสนุน คอยให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
- สมาชิกแต่ละคนรู้ว่า ผลงานของกลุ่มจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคน

4. ทักษะทางสังคม (Social Skill) นักเรียนบางคนไม่มีทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาในเรื่องนี้มาก่อน อาจจะทำให้มีปัญหาบ้างในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ดังนั้นก่อนที่จะใช้การเรียนการสอนแบบนี้ ครูควรวางพื้นฐานนักเรียนให้ทักษะในการทำงานกลุ่มดังนี้

- ทักษะการจัดกลุ่มฝึกการจัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและทำงานในกลุ่มโดยไม่รบกวนกลุ่มอื่น

- ทักษะการทำงานกลุ่ม เป็นทักษะเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่มให้เกิดผลดีมีทักษะเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความคิด การแสดงความคิดเห็น อธิบาย ได้ตอบ แบ่งปันอุปกรณ์และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

- ทักษะการสร้างความรู้ เป็นทักษะที่ใช้ในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดตามลำดับขั้นอย่างมีเหตุผล

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) หลังจากทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ระยะหนึ่ง สมาชิกแต่ละคนจะประเมินผลการทำงานของตนเองและผลงานกลุ่ม เพื่อที่จะรู้ถึงข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข และวางเป้าหมายในการทำงานกลุ่มครั้งต่อไปให้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือประกอบด้วย ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางบวก การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อยและการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม

2.3 ลักษณะของการสอนแบบร่วมมือ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอลักษณะของการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

คาร์แกน (Kagan, 1994 : 1-4 ; อ้างถึงใน จุฑามาศ เดชาพันธุ์กุล, 2549 : 11) ได้กล่าวถึงลักษณะของการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. เป็นกลุ่ม (Team) เป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 2-6 คนที่เหมาะสมที่สุด คือ 4 คน เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนร่วมมือกันอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสามารถแบ่งให้ทำงานเป็นคู่ภายในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน คือ นักเรียนกลุ่มที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

2. มีความเต็มใจ (Willing) ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มยอมรับซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม

3. มีการจัดการ (Management) เพื่อให้การทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือเป็นไปอย่างได้ผล มีการแบ่งหน้าที่ มีการซักถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. มีทักษะ (Skill) เป็นการพัฒนาทักษะทางสังคม การสังเกต การสรุป การแก้ปัญหา และความขัดแย้ง

5. มีหลักการพื้นฐาน 4 ประการ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่าเป็นการสอนแบบร่วมมือ ดังนี้

5.1 การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก (Positive interdependence) การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อไปสู่ความสำเร็จและตระหนักว่าความสำเร็จของแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม

5.2 ความรับผิดชอบรายบุคคล (Individual accountability) ทุกคนในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการค้นคว้า ทำงาน สมาชิกทุกคนต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนเหมือนกัน จึงถือว่าเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

5.3 ความเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วม (Equal participation) ทุกคนต้องมีส่วนร่วมเท่าเทียมกันในการทำงาน ซึ่งทำได้โดยการกำหนดบทบาทของแต่ละคน

5.4 การปฏิสัมพันธ์ไปพร้อม ๆ กัน (Simultaneous interaction) สมาชิกทุกคนจะทำงาน คิด อ่าน ฟัง ฯลฯ ไปพร้อม ๆ กัน

5.5 มีเทคนิคและรูปแบบการจัดกิจกรรม (Structure) รูปแบบการจัดหรือเทคนิคการสอนแบบร่วมมือเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน เทคนิคต่าง ๆ จะต้องเลือกใช้ให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ แต่ละเทคนิคนั้นได้ออกแบบเหมาะกับเป้าหมายที่ต่างกัน

นอกจากนี้ สุวิมล เขี้ยวแก้ว (2540 : 81-82) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. การจัดกลุ่มที่มีสมาชิกหลากหลาย (Heterogeneous) โดยเชื่อว่ากลุ่มที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ กลุ่มที่มีสมาชิกแตกต่างกันด้านภูมิหลัง ทักษะการทำงาน เพศและลักษณะทางกายภาพ ซึ่งเป็นการเลียนแบบชีวิตจริงที่คนต้องประสบกับบุคคลหลายประเภท ดังนั้นการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มจึงทำโดยการสุ่ม หรือการคัดเลือกโดยครู เพื่อให้มั่นใจว่าแต่ละกลุ่มมีความหลากหลายจริงและหลีกเลี่ยงการจัดกลุ่มโดยเพียงแต่คนที่นั่งใกล้ ๆ กันมารวมกลุ่ม

2. การผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ การจัดกลุ่มแบบนี้อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่านักเรียนทุกคนสามารถที่จะเป็นผู้นำกลุ่มได้และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มได้ตามโอกาสอันควรจึงจะไม่ให้นักเรียนเลือกผู้นำโดยการลงคะแนนเสียงหรือครูกำหนดให้นักเรียนคนใดเป็นผู้นำกลุ่ม แต่จะให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนเป็นผู้นำ เพื่อให้ฝึกความรับผิดชอบและทักษะต่าง ๆ ในฐานะผู้นำ

3. การให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของผู้อื่น (Positive Interdependence) นักเรียนที่คุ้นเคยกับการเรียนด้วยตนเองและประสบความสำเร็จมากกว่าเพื่อน ๆ ในชั้น มักจะไม่ค่อยเห็นคุณค่าของผู้อื่น ไม่ค่อยจะยอมรับความคิดเห็น ตลอดจนไม่ค่อยขึ้นกับผู้อื่น ครูต้องพยายามช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นต้อง “ขึ้นกับผู้อื่น” บ้าง แต่เป็นการขึ้นแก่กันใน

ทางบวกและต้องมีความเชื่อว่าความสำเร็จของผู้อื่นต้องขึ้นกับความสามารถของเราด้วยเช่นกัน ซึ่งครูต้องใช้กิจกรรมหรือเทคนิคต่าง ๆ เข้าช่วย ได้แก่

- 3.1 สมาชิกในกลุ่มได้รับมอบหมายงานที่เหมือนกัน
- 3.2 มีการติดตามผลงานของกลุ่ม
- 3.3 มีการติดตามผลงานของสมาชิกในกลุ่มเป็นรายบุคคล
- 3.4 ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์เข้าร่วม
- 3.5 สมาชิกทุกคนช่วยกันสร้างสรรค์ผลงาน 1 ชิ้น เป็นผลงานของกลุ่ม
- 3.6 แต่ละกลุ่มจะได้รับรางวัลและชื่นชมกับผลงานที่ได้ลงมือทำและทุกคนในกลุ่มจะได้รับสิ่งเดียวกัน เช่น ได้คะแนนเท่ากัน

เพื่อช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมข้างต้นเป็นไปอย่างมีระบบ ครูควรมอบหมายบทบาทต่าง ๆ แก่สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งในบทเรียนวิชาวิทยาศาสตร์นั้น จอห์นสันและจอห์นสัน ได้เสนอแนะว่า แต่ละคนจะได้รับบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ กันไป บทบาทดังกล่าวนี้ได้แก่

ผู้สรุปและตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคนเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียน

- ผู้ดูแลอุปกรณ์ ทำหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม และติดต่อประสานงานกับครูและกลุ่มอื่น ๆ
- ผู้บันทึก ทำหน้าที่บันทึกการทำงาน การตัดสินใจของกลุ่ม ตลอดจนรวบรวมรายงานการปฏิบัติการทดลอง
- ผู้ให้กำลังใจ มีหน้าที่เสริมแรงสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างกระตือรือร้นและมีประสิทธิภาพ
- ผู้สังเกตการ คอยสังเกตถึงความร่วมมือต่าง ๆ ของสมาชิกในกลุ่ม หน้าที่การทำงานดังกล่าวมานี้จะช่วยให้นักเรียนทำงานอย่างมีเป้าหมายชัดเจน รู้บทบาทหน้าที่ตนเอง และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

4. ส่งเสริมให้มีการหันหน้าเข้าหากัน ปรึกษาหารือกันเป็นรายบุคคลหรือทั้งกลุ่ม ในการซักถามอภิปราย สรุป เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนอยู่ สิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว การสรุปแก้ไข รายงานของกลุ่ม การนำเสนอผลงาน การปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นในคราวต่อไป

5. ครูช่วยสอนให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางสังคมเพียงพอที่จะใช้ในการทำงานร่วมกัน ซึ่งอาจสอนได้โดยให้คำนิยาม การพูดคุย อภิปราย การสังเกตพฤติกรรม และใช้กระบวนการเพื่อส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

6. ให้กลุ่มมีอำนาจในการจัดการและการตัดสินใจในการทำงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยให้ครูเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์หรือผู้สร้างสถานการณ์ให้เกิดกิจกรรมนั้น ๆ ขึ้น และคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น จะดีกว่าสั่งให้นักเรียนทำตามความคิดของครู

7. ให้นักเรียนมีเวลาและรับทราบถึงกระบวนการในการวิเคราะห์ว่า สมาชิกในกลุ่มทำงานได้ตรงตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและมีประสิทธิภาพเพียงใด

สรุปได้ว่า ลักษณะของการสอนแบบร่วมมือ มีดังนี้ จัดเป็นกลุ่ม โดยภายในกลุ่มประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีระดับความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน คือ นักเรียนกลุ่มที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง ต่ำ อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยภายในกลุ่ม ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ อีกทั้งมีการแบ่งหน้าที่ มีการซักถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม

2.4 เทคนิคของการสอนแบบร่วมมือ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 6-9) ได้กำหนดเทคนิคการสอนแบบร่วมมือที่นิยมใช้กัน ซึ่งมี 9 เทคนิค ดังนี้

1. เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Teams Games Tournament : TGT) ซึ่งพัฒนาโดย เดอ วรีส์ และสลาวิน (De Vries and Slavin) มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน ระดับความสามารถต่างกัน (Heterogeneous Teams) คือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและการทำงานของกลุ่มไว้แล้ว ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามกำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอส่งครูแล้วมีการจัดกลุ่มใหม่เป็นกลุ่มแข่งขันที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความสามารถเท่า ๆ กัน (Homogeneous Tournament Teams) มาแข่งขันตอบปัญหา ซึ่งจะมีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล คะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของสมาชิกที่เข้าแข่งขันร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ รวมกัน แล้วจัดให้มีการให้รางวัลกับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Division : STAD) พัฒนาโดยสลาวิน (Slavin) มีการจัดเหมือน TGT แต่ไม่มีการแข่งขัน โดยให้นักเรียนทุกคนต่างคนต่างทำข้อสอบ แล้วนำคะแนนพัฒนาการ ซึ่งเป็นคะแนนที่ดีกว่าเดิมในการสอบครั้งก่อนของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่มและมีการให้รางวัล

3. เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Team Assisted Individualization : TAI) พัฒนาโดยสลาวิน และคณะ (Slavin et al.) เทคนิคนี้เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 วิธีนี้สมาชิกกลุ่มมี 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกเด็กที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอนความยากง่ายของเนื้อหา วิธีที่สอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยังกลุ่มของตน และต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนทำข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการให้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

4. เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Cooperative Integrated Reading and Composition : CIRC) พัฒนาโดยสลาบิน และคณะ (Slavin et al.) เทคนิคนี้ใช้สำหรับวิชาอ่านเขียน และทักษะอื่น ๆ ทางภาษา สมาชิกในกลุ่มมี 4 คน มีพื้นความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คน ก็เท่ากัน แต่ต่างระดับความรู้กับ 2 คนแรก ครูจะเรียกคู่ที่ความรู้ระดับเท่ากันจากทุกกลุ่มมาสอนให้กลับเข้ากลุ่มแล้วเรียกคู่ต่อไปจากกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

5. เทคนิคจิกซอว์ (Jigsaw) พัฒนาโดย แอโรสันและคณะ (Aronson et al.) เทคนิคนี้ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 สมาชิกในกลุ่มมี 6 คน ความรู้ต่างระดับกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ ในหัวข้อที่ต่างกันออกไป แล้วทุกคนกลับมากลุ่มของตน สอนเพื่อนในสิ่งที่ตนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ ทำการประเมินผลเป็นรายบุคคลแล้วรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม อาจเรียกวิธีการนี้ว่า การเรียนแบบร่วมมือข้ามกลุ่ม

6. เทคนิคจิกซอว์ II (Jigsaw II) พัฒนาโดยสลาบิน (Slavin) เทคนิคนี้มีสมาชิกในกลุ่ม 4-5 คน นักเรียนทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกัน ใครสนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมค้นคว้าและอภิปรายผล แล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตน สอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา ผลการสอบของแต่ละคนเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีกว่าครั้งก่อน (คิดคะแนนเหมือน STAD) จะได้รับรางวัล ขั้นตอนการเรียนรู้มีดังนี้

6.1 ครูแบ่งหัวข้อที่จะเรียนกันเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม

6.2 จัดกลุ่มนักเรียน โดยให้มีความสามารถละกันภายในกลุ่ม เป็นกลุ่มบ้าน (Home Group) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มอ่านเฉพาะหัวข้อย่อยที่ตนได้รับมอบหมายเท่านั้น โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

6.3 จากนั้นนักเรียนที่อ่านหัวข้อย่อยเดียวกันจากทุก ๆ กลุ่มมานั่งด้วยกัน เพื่อทำงานซักถามและทำกิจกรรม ซึ่งเรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group) สมาชิกทุก ๆ คน ร่วมมือกันอภิปราย หรือทำงานอย่างเท่าเทียมกัน โดยใช้เวลาตามที่ครูกำหนด

6.4 นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับมายังกลุ่มบ้าน (Home Group) ของตน จากนั้นผลัดเปลี่ยนกันอธิบายให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มฟัง เริ่มจากหัวข้อย่อย 1,2,3 และ 4 เป็นต้น

6.5 ทำการทดสอบหัวข้อย่อย 1-4 กับนักเรียนทั้งห้อง คะแนนของสมาชิกแต่ละกลุ่มรวมเป็น คะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับการติดประกาศ

7. การเรียนแบบปริกษาภายในกลุ่ม (Group Investigation) พัฒนาโดยสลาโม และชาห์ราน (Slamo and Sharan) เทคนิคนี้สมาชิกในกลุ่มมี 2-6 คน เป็นรูปแบบที่ซับซ้อน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่ม มีการวางแผนการดำเนินงานตามแผน การวิเคราะห์และสังเคราะห์งานที่ทำ การนำเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม

8. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) พัฒนาโดย จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson) วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ความสามารถต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม

9. การเรียนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-op Co-op) พัฒนาโดยคาแกน (Kagan) ซึ่งเทคนิคนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา แบ่งหัวข้อใหญ่เป็นหัวข้อย่อย แล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มเลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสนใจของกลุ่ม กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยเป็นหัวเล็ๆ เพื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเลือกไปศึกษา และมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนภายในกลุ่ม แล้วนักเรียนศึกษาเรื่องที่ตนเลือก และนำเสนอต่อกลุ่ม รวบรวมหัวข้อต่างๆ จากนักเรียนทุกคนภายในกลุ่ม แล้วรายงานผลงานต่อชั้น และมีการประเมินผลงานของกลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้ 1.เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Teams Games Tournament : TGT) 2.เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Student Teams Achievement Division : STAD) และ 3. เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

2.5 บทบาทของครูในการจัดการสอนแบบร่วมมือ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอบทบาทของครูในการจัดการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

พรรณศรี มี เเงธรรมสาร(2540 : 62)กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการสอนแบบร่วมมือว่า ครูควรสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนของนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. ให้งานที่ท้าทายความสามารถของนักเรียนมากกว่าที่เป็นการแข่งขัน
2. ให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือก และตัดสินใจ
3. นับถือความคิดและความรู้สึกรักของนักเรียน
4. ให้คุณค่าในความคิดของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นความคิดที่จำกัดเพียงใด
5. ให้กำลังใจนักเรียนในการแสดงออกซึ่งความคิดของตนเองในหลายรูปแบบ
6. ยอมรับว่านักเรียนผิดพลาดได้
7. เผยแพร่ข้อเขียนหรือผลงานของนักเรียนในรูปแบบของหนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว ของห้องหรือติดบอร์ด

8. กระตุ้นความคิดแก่นักเรียนโดยใช้ข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ วารสารข่าว หรือ สื่อการสอน เช่น รูปภาพ ภาพยนตร์

สุวิมล เขี้ยวแก้ว (2540 : 85) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการสอนแบบร่วมมือว่า ครูควรมีบทบาทดังนี้

1. ทำการตัดสินใจเกี่ยวกับขนาดของกลุ่ม
2. จัดกลุ่มที่มีลักษณะหลากหลายในชั้นเรียน
3. เตรียมอุปกรณ์และสถานที่
4. มอบหมายให้แต่ละคนและสับเปลี่ยนบทบาทนั้น ๆ ในการสอนแต่ละครั้ง
5. อธิบายให้นักเรียนทราบถึงเกณฑ์ในการประสบความสำเร็จของกลุ่ม
6. ระบุพฤติกรรมที่ต้องการ
7. ดูแลช่วยปรับพฤติกรรมของนักเรียน
8. ให้การช่วยเหลือกลุ่มเท่าที่จำเป็น
9. ประเมินผลการเรียนของนักเรียนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

นิยม สิริยะพันธุ์ (2541 :31) ได้สรุปบทบาทของครูในการจัดการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายในการสอนทั้งด้านวิชาการและทักษะทางสังคมหรือพฤติกรรมที่คาดหวังจากการทำงานกลุ่ม
2. การจัดกลุ่มหรือองค์ประกอบของกลุ่มควรจัดให้มีลักษณะคละกัน
3. กำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม ระยะเวลาที่กลุ่มอยู่ด้วยกัน
4. การกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มให้ชัดเจน เช่น ผู้นำกลุ่ม
5. จัดให้เด็กได้ร่วมกันมีผลงานที่ต้องร่วมมือกันทำ
6. วัดผลทั้งในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม

7. เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดข้อมูลเป็นผู้แนะนำ

8. จัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนของนักเรียน เช่น บรรยากาศที่เป็นกันเอง

สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการจัดการสอนแบบร่วมมือนั้น ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยคอยให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ได้แก่ การกำหนดขนาดของกลุ่ม การจัดกลุ่มผู้เรียน จัดเตรียมสื่อบางอย่างเพิ่มเติม เป็นผู้ที่มิบทบาทในการกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียนภายในกลุ่ม ตลอดจนชี้แจงให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือในแต่ละเทคนิคด้วยกัน รวมทั้งทำหน้าที่ประเมินผลการเรียนร่วมกับผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.6 การวัดและการประเมินผลของการสอนแบบร่วมมือ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอการวัดและการประเมินผลของการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

จอห์นสัน, จอห์นสัน และโฮลูเบ็ค (Johnson, Johnson and Holubec, 1993 : 7-19 ; อ้างถึงใน จุฑามาศ ชูจันทร์, 2549 : 30) ได้เสนอแนะการวัดและการประเมินผลของการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. คะแนนเดี่ยวนวคะแนนโบนัสถ้าสมาชิกทุกคนทำได้ถึงเกณฑ์ (Individual score plus bonus points based on all members reaching criterion) สมาชิกกลุ่มศึกษาบทเรียนร่วมกันและแน่ใจว่าทุกคนได้รอบรู้ในสิ่งที่เรียนจากนั้นทดสอบรายบุคคลถ้าสมาชิกกลุ่มใดได้คะแนนมากกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็จะได้คะแนนพิเศษด้วย

2. คะแนนเดี่ยวนวกับคะแนนโบนัสตามคนที่ได้ต่ำสุด (Individual score plus bonus points based on lowest score)

3. คะแนนเดี่ยวนวกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม (Individual score plus group average) สมาชิกกลุ่มเตรียมพร้อมสำหรับการสอบเมื่อสอบได้ก็จะได้รับคะแนนของตนเอง และจะได้รับคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

4. คะแนนเดี่ยวนวคะแนนโบนัสจากคะแนนปรับปรุง (Individual score plus bonus based on improvement score) สมาชิกกลุ่มเตรียมพร้อมสำหรับการสอบเป็นรายบุคคลและได้รับคะแนนเป็นของตนเอง และได้รับคะแนนเพิ่มขึ้น เมื่อสมาชิกกลุ่มสามารถทำคะแนนได้ดีกว่าการสอบครั้งก่อนซึ่งถือเป็นคะแนนปรับปรุง

5. คะแนนของสมาชิกกลุ่มทุกคนรวมกัน (Totaling member' individual scores) สมาชิกทุกคนจะได้รับคะแนนจากคะแนนของทุกคนในกลุ่มรวมกัน

6. ค่าเฉลี่ยของคะแนนของสมาชิกกลุ่ม (Averaging of members' individual scores) คะแนนของสมาชิกกลุ่มทุกคนรวมกันแล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกกลุ่มถือเป็นคะแนนของทุกคน

7. คะแนนของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานเพียงชิ้นเดียว (Group score on single product) เช่น รายงาน เรียงความ เมื่อมีการประเมินงานทุกคนในกลุ่มจะได้รับคะแนนเหมือนกัน

8. การสุ่มงานของสมาชิกในกลุ่มมาเป็นคะแนน (Randomly selecting one member's paper to score) สมาชิกกลุ่มทุกคนทำงานของตนเอง และตรวจสอบงานแน่ใจว่าถูกต้องสมบูรณ์ ครูควรจะสุ่มงาน ของคนใดคนหนึ่งในกลุ่มมาตรวจ และสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะได้รับคะแนนเช่นเดียวกัน

9. การสุ่มจากการทดสอบของสมาชิกในกลุ่ม (Randomly selecting one member's to score) สมาชิกกลุ่มเตรียมพร้อมสำหรับการสอบ และรับรองว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เข้าใจในสิ่งที่เรียน ดังนั้นคะแนนในการสอบจึงมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ครูสุ่มข้อสอบ ของคนใดคนหนึ่งมาตรวจให้คะแนนทุกคนก็จะได้รับเท่ากันหมด

10. สมาชิกทุกคนได้รับคะแนนตามคนที่ได้รับคะแนนต่ำสุด (All members receive lowest member score) สมาชิกกลุ่มเตรียมพร้อมสำหรับการสอบแล้วทำการสอบเป็นรายบุคคลสมาชิกกลุ่มก็จะได้รับคะแนนตามคนที่ได้รับคะแนนที่ต่ำที่สุดในกลุ่ม

11. คะแนนเฉลี่ยบวกคะแนนทักษะความร่วมมือ (Average of academic scores plus collaborative skills performance score) นักเรียนทำงานร่วมกันแล้วทำการสอบ แล้วนำคะแนนจากการสอบมาเฉลี่ย แล้วนำมาบวกกับคะแนนทักษะความร่วมมือ

12. คะแนนสอบและรางวัลที่ไม่เกี่ยวข้องกับคะแนนสอบ (Dual academic and nonacademic rewards) สมาชิกกลุ่มเตรียมพร้อมสำหรับการสอบแล้วต่างคนต่างสอบ และจะได้รับคะแนนเดียว แล้วมาพิจารณารางวัลจากคะแนนเฉลี่ยนั้น

สุวิมล เขี้ยวแก้ว (2540 : 87-88) กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลของการสอนแบบร่วมมือ มีวิธีการดังนี้

1. ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้น ทั้งนี้เกณฑ์ที่ใช้ประเมินควรพิจารณาทั้งความสำเร็จในภาพรวมของกลุ่มและพื้นฐานของความสำเร็จของสมาชิก โดยไม่เปรียบเทียบกับความสำเร็จของนักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มอื่น

2. ให้นักเรียนส่งงานเพียงกลุ่มละ 1 ชิ้น โดยให้สมาชิกแต่ละคนเซ็นชื่อเพื่อแสดงว่ายอมรับในผลงานหรือคำตอบนั้น ๆ ทุกคนต้องสามารถอธิบายถึงที่มาและเหตุผลของงานชิ้นนั้น

3. ให้คะแนนโบนัสแก่นักเรียนทุกคนในกลุ่ม เมื่อสามารถทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่ครูตั้งเอาไว้

4. เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการสอนแบบร่วมมือ คือสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกทุกคนช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย ครูอาจประเมินการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่มด้วยการทดสอบเป็นรายบุคคล โดยการสุ่มถามสมาชิกให้สมาชิกตรวจผลงานของเพื่อนในกลุ่ม หรือครูหยิบงานของบางคนมาตรวจ เพื่อเตือนให้ทุกคนตระหนักในความรับผิดชอบที่มีต่องานที่ได้รับมอบหมาย

5. ในบางโอกาสอาจจัดให้มีการแข่งขันผลงาน “ระหว่างกลุ่ม” เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์ผลงานกลุ่มของตน

6. ครูควรมีความยืดหยุ่นต่อการวัดและประเมินผลตามสภาพของผู้เรียนตามสมควร เพื่อให้ผู้เรียนได้มีกำลังใจในการที่จะพยายามเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มความสามารถ

7. การวัดความสำเร็จของผู้เรียนนั้น ควรพิจารณาจากทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาตลอดจนเจตคติต่อวิธีเรียนด้วย

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการสอนแบบร่วมมือนั้นมีหลายวิธี เช่น ให้คะแนนโบนัสแก่นักเรียนทุกคนในกลุ่ม เมื่อสามารถทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่ครูตั้งเอาไว้ คะแนนเฉลี่ยบวกคะแนนทักษะความร่วมมือ นักเรียนทำงานร่วมกันแล้วทำการสอบ แล้วนำคะแนนจากการสอบมาเฉลี่ย แล้วนำมาบวกกับคะแนนทักษะความร่วมมือ การสุ่มจากการทดสอบของสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น ดังนั้นในการให้คะแนนจึงต้องมีการนำมาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับรูปแบบและกิจกรรมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน

2.7 ประโยชน์ของการสอนแบบร่วมมือ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอประโยชน์ของการสอนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

สุวิมล เขียวแก้ว (2540 : 85) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบร่วมมือไว้

ดังนี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น
3. มีเจตคติต่อการเรียนดีขึ้น

4. มีความสัมพันธ์ที่ต่อกันมากขึ้น
5. มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในระดับสูงขึ้น
6. มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น
7. มีสมรรถภาพในด้านต่างๆ เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นกลุ่มสูงขึ้น

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 44-45) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

1. ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนในกลุ่มทุกคนจะช่วยเหลือหรือแลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผย สมาชิกกลุ่มทุกคนกล้าถามคำถามที่ตนไม่เข้าใจ บรรยากาศเช่นนี้นำไปสู่การอภิปรายซักถามทั้งในและนอกชั้นเรียนอันจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบไร้พรมแดน

2. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย การแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุย อภิปราย ซักถาม จนเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน คนที่เรียนเก่งสามารถช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่าให้ตามเพื่อนให้ทัน

3. ช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน ผู้เรียนจะให้กำลังใจ ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะรับผิดชอบในความสำเร็จของกลุ่ม จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันพัฒนาเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

4. ช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งห้องเรียน เมื่อผู้เรียนเก่งจะช่วยเหลือผู้เรียนอ่อน เขาจะเรียนรู้โน้มน้าของสิ่งที่กำลังเรียนได้ชัดเจนขึ้น ขณะที่ผู้เรียนอ่อน สามารถเรียนรู้จากเพื่อนที่ใช้ภาษาใกล้เคียงกันได้ง่ายกว่าเรียนจากครู

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ศึกษาค้นคว้าทำงานแก้ปัญหาด้วยตนเอง และมีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ของตน

6. ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการสอนแบบร่วมมือ จะมีทักษะในการบริหารจัดการการเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา มนุษยสัมพันธ์และการสื่อความหมาย

7. การสอนแบบร่วมมือช่วยเตรียมผู้เรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริง ซึ่งเป็นโลกที่ต้องอาศัยความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

นอกจากนี้ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 6) กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกเพราะทุกๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่มทุกๆ คนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน

2. สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก แสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน

3. เสริมให้มีความช่วยเหลือกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ รู้จักใช้เวลา ส่วนเด็กไม่เก่งเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วย

4. ร่วมกันคิดทุกคน ทำให้เกิดการระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อประเมินคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มาก และวิเคราะห์และตัดสินใจเลือก

5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันและกัน อีกทั้งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

จากประโยชน์ของการสอนแบบร่วมมือ สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือทำให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมทักษะในการบริหารจัดการการเป็นผู้นำและการแก้ปัญหา อีกทั้งช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

3. ความพึงพอใจต่อการสอนแบบร่วมมือ

3.1 ความหมายของความพึงพอใจ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้
สเตรสส์ และ เซลส์ (Strauss and Sayles, 1960 : 5-6 ; ชาดิชาญ โปยมเมฆา, 2549 : 64) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

กู๊ด (Good, 1973 : 518 ; อ้างถึงใน อัมพวา รักบิดา, 2549 : 46) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ว่า หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจ และเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2545 : 36) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนว่าเป็นความรู้สึกพึงพอใจต่อการปฏิบัติของนักศึกษาในระหว่างการเรียนการสอน การปฏิบัติของอาจารย์ผู้สอนและสภาพบรรยากาศโดยทั่วไปของการเรียนการสอน

สุภากร พูลสุข (2547 : 48) ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู่ว่า หมายถึง ความรู้สึกหรือความชอบใจของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากความสนใจ หรือเจตคติที่ดีที่มีผล

จากสภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนทำงานหรือปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก จนได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและได้รับผลตอบแทนตามความต้องการ

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์ (2548 : 88) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลภายในกลุ่มและฐานะความเป็นอยู่ของเขาเหล่านั้น เป็นเรื่องของการพิจารณาว่า เขาจะได้รับความพึงพอใจชนิดไหน อย่างไร เช่น ด้านความพอใจในงานที่ทำ อัตราค่าจ้าง เงินเดือน สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น

อัมพวา รักบิดา (2549 : 47) ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ต่อการจัดการเรียนรู้หรือความชอบของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมและได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย รวมทั้งได้รับผลตอบแทนตามความต้องการของผู้เรียน

จากความหมายของความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนในการตอบสนองต่อการสอนแบบร่วมมือ โดยอาจจะแสดงความรู้สึกชอบหรือพอใจในการสอน

3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจไว้ดังนี้

สก็อต (Scott, 1967 : 124 ; อ้างถึงใน ชาติชาย โพยมเมฆา, 2549 : 64) ได้เสนอแนวคิดในเรื่อง การจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้จัดทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการจูงใจ ภายในเป้าหมายของงานจะต้องมีลักษณะดังนี้

3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง

3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

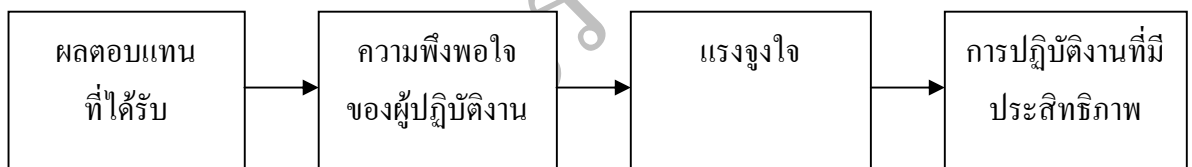
เฮอรัชเบอร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115 ; อ้างถึงใน ชาติชาย โพยมเมฆา, 2549 : 64) ได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานมี 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคตสถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง วรรณคดีตามแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงด้วยภาพประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 ความพึงพอใจนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ที่มา (สมยศ-นาวิการ, 2525 : 155 ; อ้างถึงใน อัมพวา รักบิดา, 2549 : 51)

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีที่จะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน

(Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก(Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่างๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69-80 ; อ้างถึงใน ชาติชาย โพนมเมฆา, 2549 : 67-68) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นตอนของความต้องการ (Hierarchy of needs) ซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีกความต้องการของคนเราอาจจะเกิดขึ้นซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่หมดไปความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ
3. ความต้องการทางสังคม (Social needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน
4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem needs) มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความอิสระเสรีภาพ
5. ความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบผลสำเร็จสักอย่างในชีวิต

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ สรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจที่สำคัญได้แก่ The motivation hygiene theory ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ศึกษาโดยเฮอริชเบอร์ก (Herzberg) เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ และทฤษฎีการจูงใจจากความต้องการโดยมาสโลว์ (Maslow) เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีกความต้องการของคนเราอาจจะเกิดขึ้นซ้ำซ้อนกัน เช่น การทำงานร่วมกัน ก็ย่อมต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในเรื่องงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะขอนำเสนอใน 2 หัวข้อ ได้แก่ งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ

1. งานวิจัยในประเทศ

รตินันท์ ไมตรีจิต (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนแบบร่วมมือ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังจากได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ชีวพร ตปนิยากร (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและวิธีการเรียนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับวิธีการเรียนตามปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับที่เรียนตามปกติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุกรี แวมูซอ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบกลุ่มย่อยและการทำแบบฝึกหัดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 192 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 6 กลุ่ม กลุ่มละ 32 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนแบบกลุ่มร่วมมือและนักเรียนที่เรียนแบบกลุ่มย่อยปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่เรียนแบบกลุ่มร่วมมือจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบกลุ่มย่อยปกติ

2. นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดโดยนักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถามเอง นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัด โดยครูและนักเรียนตั้งคำถาม และนักเรียนตอบคำถามทั้งหมด และนักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดโดยนักเรียนตอบคำถามอย่างเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบย่อยปกติ

3. ไม่พบกิริยาร่วมระหว่างการเรียนแบบกลุ่มย่อยและการทำแบบฝึกหัด

บุญริบ ฉิมพลีปักษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูของสถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

และศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ของโรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้นักเรียนจำนวน 80 คน แบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 40 คน ใช้เวลาในการสอนสัปดาห์ละ 3 คาบ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ แบบแผนการวิจัยเป็นแบบ Randomized Pretest – Posttest Control Group Design โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหาร ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท.

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

กาญจนา โยธายุทธ (2545 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พลังงานกับชีวิต เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และศึกษาความพึงพอใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคราชพิทยาคม ประกอบด้วยกลุ่มทดลองจำนวน 27 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 29 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือ แผนการสอนตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานกับชีวิต และประเมินความพึงพอใจในการเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือ เรื่อง พลังงานกับชีวิตที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.25 / 75.25 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75 / 75

2. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของกลุ่มที่เรียนจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือ มีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

จารุณี พิมพ์พร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูและศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาแก้ววิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 56 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 28 คน เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาคือเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ว 102 เรื่อง ระบบนิเวศ ใช้เวลาศึกษาค้นคว้า 17 คาบ คาบละ 50 นาที กลุ่มทดลองสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ กลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครูแบบแผนการทดลองเป็นแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการสอนแบบร่วมมือและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมใจ เพ็ชรสุกใส (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนและความสามารถในการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ II กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัชนาท อำเภอเมืองชัชนาท จังหวัดชัชนาท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 60 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองสอน 12 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ II แผนการสอนที่สอนโดยใช้

วิธีการเรียนแบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกัน แบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านบทบาทและด้านพฤติกรรม จำนวน 37 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ II มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ II มีความสามารถในการทำงานร่วมกันสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาติชาย โยชมเมฆา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจำแนกตามระดับความสามารถของนักเรียน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำนวน 81 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มทดลองประกอบด้วยนักเรียนจำนวน 40 คน เป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และกลุ่มควบคุมประกอบด้วยนักเรียนจำนวน 41 คน เป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง โดยมีแบบแผนการวิจัยในครั้งนี้ คือ Nonequivalent Control Group Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้จัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้วิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย สารและการเปลี่ยนแปลง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนกับหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้แตกต่างกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ไม่แตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีระดับความสามารถต่างกันไม่แตกต่างกัน แต่หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน
4. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ไม่แตกต่างกัน
5. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีระดับความสามารถต่างกันไม่แตกต่างกัน
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่มีความสัมพันธ์กัน
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ชาร์น (Sharan, 1980 : 12-13 ; อ้างถึงใน นันทนัช จิระศึกษา, 2544 : 79) ได้ศึกษาและรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบกลุ่มย่อย ซึ่งผู้เรียนร่วมมือกัน ได้แก่ การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการค้นคว้าร่วมกันในชั้นเรียน ช่วยพัฒนานักเรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ด้านสติปัญญา ด้านความรู้ และเจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

สลาบิน (Slavin, 1991 : 117 ; อ้างถึงใน บุญบา โชคช่วยชู, 2536 : 24) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนแบบร่วมมือหลายรูปแบบ ทั้งในระดับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 67 ครั้ง เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเปรียบเทียบกับ การสอนปกติ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ 41 ครั้ง ไม่มีความแตกต่าง 25 ครั้ง และนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ 1 ครั้ง

แกลนด (Glenn, 1996 : 25-26 ; อ้างถึงใน กนกพร สีสว่าง, 2540 : 43) ได้ทำการศึกษาวิจัยแบบกรณีศึกษา โดยใช้วิธีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือในวิชาศิลปะกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแนวโน้มจะประสบความล้มเหลวด้านการเรียน ผลการวิจัยพบว่า การ

เรียนแบบร่วมมือมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับพฤติกรรม เจตคติต่อการเรียน และทักษะทางสังคมของเหล่านี้นี้สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชูซาน และ แมกมิลแลน (Suzanne and Tim Mcmillan, 2003 : 330-331 ; อ้างถึงใน โรชวรรณา เชพโบลาม, 2551 : 73) ได้ทำการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams) ในวิชาเคมีอินทรีย์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย Armstrong Atlantic State ซึ่งได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบ STAD (Student Teams Achievement Divisions)

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย Armstrong Atlantic State ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 1 เทอมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบย่อย (Quiz), การสังเกต (Informal Observation) และแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผลการวิจัยพบว่า

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams) ในวิชาเคมีอินทรีย์พบทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดีของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams) คือ

1. ร้อยละ 96 ของนักเรียนเสนอว่าการเรียนลักษณะกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams) ควรให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Clouston และ Kleinman ที่พบว่านักเรียนชอบเรียนในลักษณะกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams)

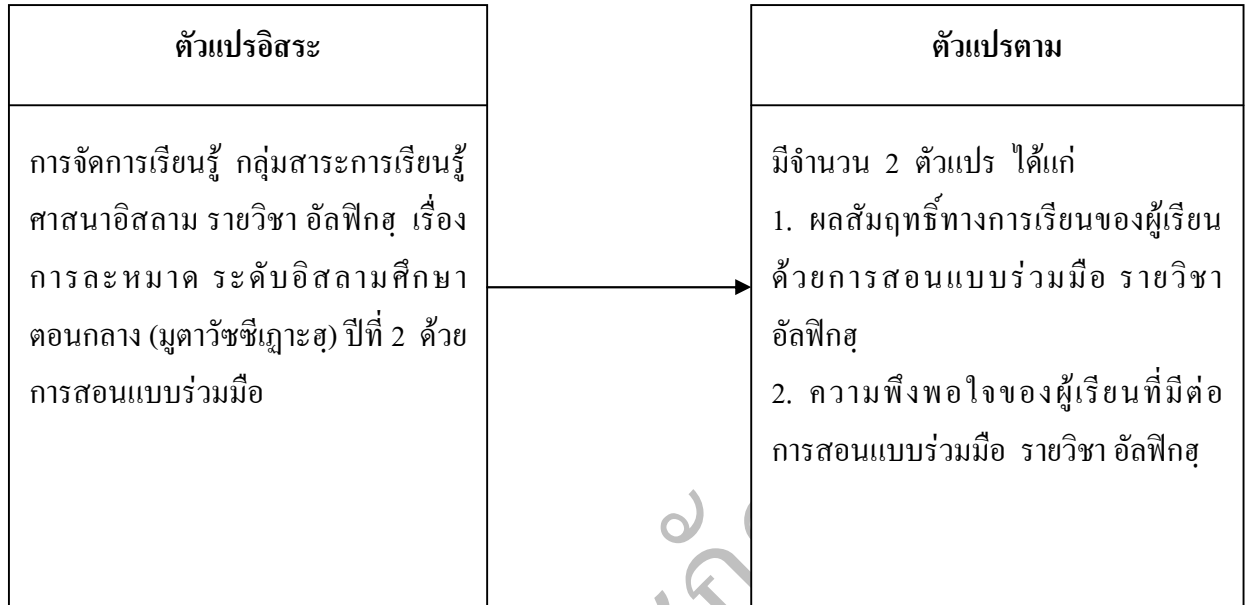
2. จากการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการพบว่าการจัดการเรียนในลักษณะกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams) นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มและพบว่าสมาชิกในกลุ่มเกิดความคุ้นเคยและไม่อึดอัดที่จะทำงานด้วยกัน

3. นักเรียนได้กล่าวว่าการทำกิจกรรมลักษณะกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams) ทำให้พวกเขาได้เพื่อนใหม่ คลายความเครียดและได้รับการกระตุ้นจากเพื่อน ความพยายามที่จะรู้จักและเข้ากับเพื่อนทำให้นักเรียนพยายามทำความเข้าใจวิชาเคมีอินทรีย์

ปัญหาโดยทั่วไปของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Learning Teams) คือ

1. ความยุ่งยากในการจัดตารางนัดพบของกลุ่ม
2. นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการจัดกลุ่ม
3. นักศึกษาเกิดความขัดแย้งระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม
4. นักศึกษาจะแบ่งกลุ่มเรียนเฉพาะในห้องเรียนหลังเลิกเรียนนักเรียนจะแยกกันเนื่องจากนำเวลาไปใช้ในการพูดคุย ส่งอีเมลล์และเล่นอินเทอร์เน็ต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการดำเนินการวิจัยในบทนี้ ผู้วิจัยขอเสนอหัวข้อตามลำดับ ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและแผนปฏิบัติการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซึญญาฮฺ) ปีที่ 2 โรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน 78 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนในระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซึญญาฮฺ) ปีที่ 2 โรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน 35 คนที่ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮฺ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซึญญาฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งมีทั้งหมด 3 แผน ได้แก่ 1. เวลาละหมาด 5 เวลา 2. หลักการละหมาด 3. ความสำคัญของการละหมาด ซึ่งแต่ละแผนมีโครงสร้างดังนี้ 1. มาตรฐานการเรียนรู้ 2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 3. จุดประสงค์การเรียนรู้ 4. สาระการเรียนรู้ 5. กิจกรรมการเรียนรู้ 6. สื่อ อุปกรณ์/ แหล่งเรียนรู้ 7. การวัดและประเมินผล และ 8. กิจกรรมเสนอแนะ

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาว์ซซิฎะฮ์) ปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ชนิด 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 30 ข้อ

1.3 แบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุฮ์ จำนวน 13 รายการ ซึ่งข้อความในสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุฮ์ ประกอบด้วย หลักการละหมาด

1.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุฮ์ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามความพึงพอใจได้แยกเป็นประเด็นที่ต้องการวัดออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านบุคลิกภาพ 2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4. ด้านการวัดและประเมินผล

2. วิธีการสร้างเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาว์ซซิฎะฮ์) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักการและทำความเข้าใจวิธีการสอนแบบร่วมมือ หลักสูตรอิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้อัลฟิคุฮ์ และรายละเอียดของเนื้อหาจากแบบเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้อัลฟิคุฮ์ รายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาว์ซซิฎะฮ์) ปีที่ 2

2.1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาว์ซซิฎะฮ์) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ

2.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ (IOC) และปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.1.5 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์สำหรับการวิจัย

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาว์ซซิฎะฮ์) ปีที่ 2 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรอิสลามศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.2 ร่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ชนิด 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 40 ข้อ

2.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม ตัวเลือกและภาษาที่ใช้ แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้ถูกต้องชัดเจนและเข้าใจง่าย

2.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ปรับปรุงแก้ไขข้างต้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความถูกต้องด้านภาษา ตัวเลือก และการใช้คำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ได้ข้อสอบจำนวน 40 ข้อ (ภาคผนวก ข หน้า 77)

2.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้ปรับปรุงแก้ไข จำนวน 40 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์หาค่าระดับความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (D) เป็นรายข้อ เลือกคำตอบที่มีคุณภาพ ได้ข้อสอบที่มีความยากง่าย 0.22 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนก 0.40-0.72 (ภาคผนวก ง หน้า 135)

2.2.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกจากข้อข้างต้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนโรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา จำนวน 50 คน แล้วนำผลการตรวจให้คะแนนไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน 20 (Kuder - Recharadson 20 : KR-20) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.894 (ภาคผนวก จ หน้า 137)

2.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 แบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.3.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแบบสังเกต หลักการสร้างและวิเคราะห์

2.3.2 กำหนดขอบข่ายของหลักการละหมาดที่จะสังเกตให้ครอบคลุม

2.3.3 สร้างแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุ โดยเขียนรายการย่อยที่จะสังเกตในประเด็นที่กำหนดไว้ข้างต้น รวมทั้งสิ้น 12 รายการ

2.3.4 แบบสังเกตดังกล่าวมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งประกอบด้วยรายการที่เกี่ยวข้องกับการละหมาด ในการตรวจให้คะแนนจากการสังเกตการละหมาด ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละรายการ ดังนี้

ทำได้	มีคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
ทำไม่ได้	มีคะแนนเท่ากับ	0	คะแนน

2.3.5 ผู้วิจัยนำแบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟิฮฺ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3.6 นำแบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟิฮฺ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อข้างต้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของรายการย่อยของแต่ละประเด็นกับประเด็นที่ต้องการสังเกต

2.3.7 จัดพิมพ์แบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟิฮฺ ฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิฮฺ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.4.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความพึงพอใจ หลักการสร้างและวิเคราะห์

2.4.2 กำหนดขอบข่าย คุณลักษณะที่ต้องการวัดในด้านความคิดเห็นความรู้สึกลักษณะของการสอนแบบร่วมมือ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล

2.4.3 ร่างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิฮฺ และเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
5	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
4	มีความพึงพอใจระดับมาก
3	มีความพึงพอใจระดับพอใช้
2	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

2.4.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิฮฺ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.4.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุส ไปให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อความกับ ขอบข่ายที่ต้องการวัด จำนวน 20 ข้อความ (ภาคผนวก ข หน้า 80)

2.4.6 นำข้อความที่คัดเลือกไว้ทั้งหมดมาจัดเรียง

2.4.7 นำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุส ที่จัดเรียงแล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย

1. ขั้นก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน โดยนำหนังสือจากภาคการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ยังฝ่ายวิชาการของโรงเรียนบารุงศาสน์วิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้ ผู้เรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1.2 ผู้วิจัยอธิบาย บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนและบทบาทของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ และเตรียมความพร้อมของตนเองในการวิจัยครั้งนี้

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

2.1 ดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และพฤติกรรมภาระลด ก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิคุส เรื่อง การละหมาด ระดับ อิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซึญญาฮฺ) ปีที่ 2 นำผลการทดสอบที่ได้จากผู้เรียนแต่ละคนเก็บ รวบรวม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบต่อไป

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิคุส เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลาม ศึกษาตอนกลาง (มุตาวซซึญญาฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ จำนวน 3 แผนการจัดการ เรียนรู้ เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักการละหมาด จำนวน 5 ชั่วโมง และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด จำนวน 4 ชั่วโมง โดยระหว่าง

การจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลของการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุส ด้วยแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุส

2.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนด ผู้วิจัยทำการทดสอบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และพฤติกรรมการละหมาดหลังการจัดการเรียนรู้(Post-test) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุส เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุดาวัซซีญะฮะฮ์) ปีที่ 2 ฉบับเดิม แล้วให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ

3. ขั้นตอนหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุส และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือและวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าที (t -test) ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

1.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุส วิเคราะห์โดยผลรวมของคะแนนจากแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุส โดยแปลผลคะแนนของการละหมาดดังนี้

ต่ำกว่า 13 คะแนน หมายถึง ไม่ผ่าน

13 คะแนน หมายถึง ผ่าน

1.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลผล (ปธานี ทองคำ, 2539 : 48) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย

2.1.1 ค่า IOC

2.1.2 ค่าความยากง่าย (Difficulty :p) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : D)

2.1.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้สูตรของ กูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder -

Richardson 20 : KR-20)

2.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2.2.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

2.2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2.3 ค่าที (t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
X_1	คือ	คะแนนก่อนเรียน
X_2	คือ	คะแนนหลังเรียน
D	คือ	คะแนนความแตกต่าง
D^2	คือ	คะแนนความแตกต่างยกกำลังสอง
E_1	คือ	ร้อยละของคะแนนระหว่างเรียน
E_2	คือ	ร้อยละของคะแนนหลังเรียน
$\bar{X}$	คือ	ค่าเฉลี่ย
S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t-value	คือ	ค่าที

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิกษุ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวัซซีญะฮฺ) ปีที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน
2. นำแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิกษุ วิเคราะห์โดยผลรวมของคะแนนจากแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิกษุ และแปลผลคะแนนของการละหมาด

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนี้ วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน คะแนนความแตกต่าง คะแนนความแตกต่าง กำลังสอง และค่า t

คนที่	X_1	X_2	D	D^2	t
1	4	22	18	324	21.97
2	5	19	14	196	
3	5	21	16	256	
4	6	21	15	225	
5	7	22	15	225	
6	5	25	20	400	
7	8	23	15	225	
8	8	20	12	144	
9	6	19	13	169	
10	9	23	14	196	
11	7	21	14	196	
12	5	18	13	169	
13	6	19	13	169	
14	3	19	16	256	
15	9	20	11	121	
16	4	22	18	324	
17	8	25	17	289	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คนที่	X_1	X_2	D	D^2	t
18	10	27	17	289	
19	11	24	13	169	
20	8	25	17	289	
21	7	23	16	256	
22	3	21	18	324	
23	6	23	17	289	
24	11	26	15	225	
25	5	20	15	225	
26	3	19	16	256	
27	8	23	15	225	
28	6	22	16	256	
29	7	21	14	196	
30	12	28	16	256	
31	6	19	13	169	
32	9	23	14	196	
33	7	21	14	196	
34	5	18	13	169	
35	6	19	13	169	
Σ	235	751	524	8038	

** $p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 35 คน และคะแนนเต็ม 30 คะแนน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิอกุ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวัซซึฏเฏาะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ

แผนที่	E_1	E_2	E_1 / E_2	การแปลผล
1	85	90	85/90	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2	80	90	80/90	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
3	80	90	80/90	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
Σ	245	275	245/90	
S.D.	24.93	27.40	0.45	

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิอกุ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวัซซึฏเฏาะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

ตารางที่ 4 ร้อยละของผู้ที่ละหมาดได้ รายวิชา อัลฟิกฮฺ ก่อนเรียนและหลังเรียน และการแปลผล

รายการที่สังเกต	ก่อนเรียน		หลังเรียน		การแปลผล
	จำนวนผู้ทำได้	ร้อยละ	จำนวนผู้ทำได้	ร้อยละ	
การยืนตรงหันหน้าไปทางกิบลัต	35	100	35	100	ผ่าน
การตักบีรอะตุลอิหฺรอม	27	77	35	100	ผ่าน
การนียะฮฺ	28	80	35	100	ผ่าน
การอ่านอัล-ฟาติฮะฮฺ	35	100	35	100	ผ่าน
การรูกู	35	100	35	100	ผ่าน
การอิอฺติดา	14	40	35	100	ผ่าน
การสุญูด	21	60	35	100	ผ่าน
การนั่งระหว่างสองสุญูด	25	71	35	100	ผ่าน
การนั่งตะฮียะฮฺ	21	60	35	100	ผ่าน
กล่าวตะฮียะฮฺ	28	80	35	100	ผ่าน
การเสะละวาต	35	100	35	100	ผ่าน
การให้สลาม	35	100	35	100	ผ่าน
การตํ์ริบ	21	60	35	100	ผ่าน

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่า ก่อนเรียนมีนักเรียนที่ไม่ผ่านการละหมาด หลังเรียนนักเรียนทั้งหมดผ่านการละหมาด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟีกส์ จำแนกรายด้าน

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. บุคลิกภาพ	3.51	0.94	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.73	0.83	มาก
3. สื่อการจัดการเรียนรู้	3.54	0.65	มาก
4. การวัดและประเมินผล	3.50	0.79	มาก
รวม	3.57	0.78	มาก

จากตารางที่ 5 โดยภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟีกส์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.51$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.73$) ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.54$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 3.50$) อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านบุคลิกภาพ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ฉันรู้สึกสนุกมากเมื่อได้เรียนวิชานี้	4.32	0.83	มาก
2. ฉันรู้สึกว่าอยากเรียนวิชานี้มาก	4.25	0.74	มาก
3. ฉันรู้สึกสนุกเมื่อได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน	4.19	1.01	มาก
4. ฉันรู้สึกเบื่อเมื่อถึงคาบเรียนวิชานี้	2.38	0.77	น้อย
5. ฉันรู้สึกเบื่อที่ต้องทำงานเป็นกลุ่ม	2.42	0.62	น้อย
รวม	3.51	0.94	มาก

จากตารางที่ 6 โดยภาพรวมพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อความ ฉันรู้สึกสนุกมากเมื่อได้เรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 3.32$) ข้อความ ฉันรู้สึกว่าอยากเรียนวิชานี้มาก ($\bar{X} = 4.25$) และ ข้อความ ฉันรู้สึกสนุกเมื่อได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ($\bar{X} = 4.19$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อความ ฉันรู้สึกเบื่อเมื่อถึงคาบเรียนวิชานี้ ($\bar{X} = 2.38$) และ ข้อความ ฉันรู้สึกเบื่อที่ต้องทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 2.42$) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. กิจกรรมที่ครูสอนดีมาก	4.68	0.84	มากที่สุด
2. กิจกรรมที่ครูสอนทำให้ฉันได้ความรู้เพิ่มขึ้น	4.83	1.07	มากที่สุด
3. ตอนที่แข่งขันตอบคำถามฉันรู้สึกมีความสุขมาก	4.67	1.03	มากที่สุด
4. ตอนที่ครูถามฉันรู้สึกกลัวมาก	2.12	0.77	น้อย
5. วิธีเรียนแบบนี้ไม่น่าสนใจทำให้ฉันต้องเสียเวลาอธิบายเนื้อหาให้กับเพื่อน	2.34	0.45	น้อย
รวม	3.73	0.83	มาก

จากตารางที่ 7 โดยภาพรวมพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อความ กิจกรรมที่ครูสอนดีมาก ($\bar{X} = 4.68$) ข้อความ กิจกรรมที่ครูสอนทำให้ฉันได้ความรู้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.83$) และ ข้อความ ตอนที่แข่งขันตอบคำถามฉันรู้สึกมีความสุขมาก ($\bar{X} = 4.67$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อความ ตอนที่ครูถามฉันรู้สึกกลัวมาก ($\bar{X} = 2.12$) และ ข้อความ วิธีเรียนแบบนี้ไม่น่าสนใจทำให้ฉันต้องเสียเวลาอธิบายเนื้อหาให้กับเพื่อน ($\bar{X} = 2.42$) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ฉันชอบสื่อที่ใช้ในการเรียนวิชานี้มาก	4.22	0.78	มาก
2. สื่อที่ครูให้ดูทำให้ฉันเรียนสนุกมาก	4.39	0.84	มาก
3. ภาพที่ครูให้ดูมีสีสันสวยงามมาก	4.28	0.56	มาก
4. ภาพที่ครูให้ดูทำให้ฉันไม่เข้าใจบทเรียน	2.46	0.44	น้อย
5. สื่อที่ครูให้ดูทำให้ฉันเรียนยากมากขึ้น	2.33	0.62	น้อย
รวม	3.54	0.65	มาก

จากตารางที่ 8 โดยภาพรวมพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อความ ฉันชอบสื่อที่ใช้ในการเรียนวิชานี้มาก ($\bar{X} = 4.22$) ข้อความ สื่อที่ครูให้ดูทำให้ฉันเรียนสนุกมาก ($\bar{X} = 4.39$) และ ข้อความ ภาพที่ครูให้ดูมีสีสันสวยงามมาก ($\bar{X} = 4.28$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อความ ภาพที่ครูให้ดูทำให้ฉันไม่เข้าใจบทเรียน ($\bar{X} = 2.46$) และ ข้อความ วิธีสื่อที่ครูให้ดูทำให้ฉันเรียนยากมากขึ้น ($\bar{X} = 2.33$) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านการวัดและประเมินผล

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ฉันดีใจมากที่มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน	4.37	0.79	มาก
2. ฉันดีใจมากที่ครูให้โอกาสได้ตรวจสอบและปรับปรุงผลงานตนเอง	4.28	0.96	มาก
3. ฉันดีใจมากที่ผลงานกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียน	4.33	0.83	มาก
4. ฉันมีความกังวลใจว่าจะมีส่วนทำให้ผลงานกลุ่มด้อยลง	2.25	0.72	น้อย
5. ฉันเบื่อมากที่ต้องประเมินงานเป็นกลุ่ม	2.29	0.66	น้อย
รวม	3.50	0.79	มาก

จากตารางที่ 9 โดยภาพรวมพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อความ ฉันดีใจมากที่มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน ($\bar{X} = 4.37$) ข้อความ ฉันดีใจมากที่ครูให้โอกาสได้ตรวจสอบและปรับปรุงผลงานตนเอง ($\bar{X} = 4.28$) และข้อความ ฉันดีใจมากที่ผลงานกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียน ($\bar{X} = 4.33$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อความ ฉันมีความกังวลใจว่าจะมีส่วนทำให้ผลงานกลุ่มด้อยลง ($\bar{X} = 2.25$) และ ข้อความ ฉันเบื่อมากที่ต้องประเมินงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 2.29$) อยู่ในระดับน้อย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สำหรับในบทนี้ ผู้วิจัยขอเสนอใน 3 ประเด็นตามลำดับได้แก่ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

สรุปผลในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยขอเสนอ 5 หัวเรื่อง ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนในระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวซซีญะฮฺ) ปีที่ 2 โรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน 78 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนในระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวซซีญะฮฺ) ปีที่ 2 โรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา จำนวน 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีเครื่องมือดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮฺ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวซซีญะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮฺ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุตาวซซีญะฮฺ) ปีที่ 2

2.3 แบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิคุฮฺ

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุฮฺ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนซึ่งประกอบด้วย

3.1 ขั้นก่อนการทดลอง

3.1.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน โดยนำหนังสือจากภาคการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ยังฝ่ายวิชาการของโรงเรียนบารุงศาสน์วิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้ผู้เรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3.1.2 ผู้วิจัยอธิบาย บทบาทหน้าที่ของผู้เรียน และ บทบาทของผู้วิจัย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและเตรียมความพร้อมของตนเองในการวิจัยครั้งนี้

3.2 ขั้นดำเนินการทดลอง

3.2.1 ดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้(Pretest) ด้านความรู้และพฤติกรรมภาระลหัดกับผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิถุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดาวัชชีญะฮะฮ์) ปีที่ 2 นำผลการทดสอบที่ได้จากผู้เรียนแต่ละคนเก็บรวบรวม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบต่อไป

3.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิถุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดาวัชชีญะฮะฮ์) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา จำนวน 3 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักการละหมาด จำนวน 5 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด จำนวน 4 ชั่วโมงโดยระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลของการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิถุฮ์ ด้วยแบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิถุฮ์

3.2.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนด ผู้วิจัยทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) ด้านความรู้และพฤติกรรมภาระลหัดกับผู้เรียนกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิถุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มุดาวัชชีญะฮะฮ์) ปีที่ 2 ฉบับเดิม แล้วให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ

3.3 ขั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และแบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟิอกุ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือและวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าที (t -test) ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)

4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟิอกุ วิเคราะห์โดยผลรวมของคะแนนจากแบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟิอกุ โดยแปลผลคะแนนของการละเมิด ดังนี้

ต่ำกว่า 13 คะแนน	หมายถึง	ไม่ผ่าน
13 คะแนน	หมายถึง	ผ่าน

4.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลผล (ปราชญ์ ทองคำ, 2539 : 48) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถปฏิบัติการละเมิดได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.2 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิอกุ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มูตาวัชชีฎะฮ์) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ ผู้วิจัยอภิปรายตามสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สามารถปฏิบัติการละหมาดได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้อง กับ งานวิจัยของ จุฑามาศ เดชาพันธุ์กุล (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และเชาว์อารมณ์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ อัจฉราพร เนียมมีศรี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา (1) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการสอนแบบการเรียนแบบร่วมมือโดยการใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบการเรียนแบบร่วมมือโดยการใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สามารถปฏิบัติการละหมาดได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ผู้เรียนทุกคนได้รับการสอนที่ทำให้ตนเองเข้าใจในเนื้อหาอย่างถ่องแท้ เนื่องจากการสอนแบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิฮฺ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิฮฺ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติชาย โปยมเมฆา (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรกรณ์ กองมณี (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมืออยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนาพร ทองเปรียบ (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเรื่องสารและสมบัติของสารกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมืออยู่ในระดับมาก

เหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ การสอนแบบร่วมมือ มีสภาพบรรยากาศที่ดีในการเรียน กล่าวคือ บรรยากาศจะเต็มไปด้วยความมีมิตรภาพสมาชิกในกลุ่มจะร่วมมือปรึกษาหารือและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่มก็จะเป็นผู้เสริมแรงและคอยกระตุ้นจนทำให้นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือมีคะแนนดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนแบบปกติโดยที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนค่อนข้างน้อยนำไปสู่ความสนุกสนาน กิจกรรมการเรียนการสอนแบบการเรียนแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักเรียน โดยนักเรียนสามารถรับทราบระดับความสามารถทั้งของตนเองและของกลุ่มจากแบบบันทึกคะแนน โดยครูจะประกาศผลให้ทราบหลังจากที่ได้ทำการแข่งขันเสร็จในแต่ละครั้งซึ่งจะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทราบ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นใจให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขข้อบกพร่องภายในกลุ่ม โดยจะพยายามช่วยกัน จับใจความสำคัญจากเนื้อเรื่องและฝึกเตรียมตอบคำถามภายในกลุ่มเพื่อแยกย้ายไปแข่งขันระหว่างกลุ่ม และพยายามทำคะแนนให้ได้มากกว่าครั้งที่ผ่านมา และเมื่อครบสองแผนการสอนครูจะประกาศผลรวมอีกครั้ง และนักเรียนจะได้รับวุฒิบัตรเมื่อทำคะแนนได้ตามเกณฑ์ จึงถือได้ว่าวุฒิบัตรเป็นแรงจูงใจทำให้นักเรียนร่วมมือกันเพื่อให้กลุ่มของตนประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี และ ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานให้เป็นระบบ รวมทั้งเตรียมสื่อการสอนให้พร้อม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การสอนแบบร่วมมือจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และ ต่อส่วนรวม

1.3 ครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการเรียน โดยสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อกันยอมรับซึ่งกันและกัน จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เพื่อนักเรียนจะได้พัฒนาศักยภาพและมองเห็นคุณค่าของตนเองว่า มีความสำคัญพร้อมกับได้รับความสนุกสนานในการเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนไม่เก่งจะไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและมีความกังวลในการเรียน

1.4 ก่อนจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบร่วมมือ ครูควรให้นักเรียนทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองและวิธีการประเมินผล เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนเข้าสู่การเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิคุ เรือง การละหมาด ระดับอิสลามตอนกลาง (มูตาวัชชีฎะฮฺ) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น โดยเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน

2.2 ครูควรคำนึงถึงข้อปฏิบัติในการสอนแบบร่วมมือ โดยจะต้องให้นักเรียนที่มีความสามารถเท่าเทียมกันมาแข่งขันในกลุ่มเดียวกัน เพื่อไม่ให้นักเรียนมีอคติและมีความรู้สึกไม่ดีต่อการแข่งขัน และสามารถยอมรับผลของการแข่งขันได้

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ การคิดวิจารณ์ญาณการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน เป็นต้น

2.4 ครูควรคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เนื่องจากลักษณะการแบ่งกลุ่มของการสอนแบบร่วมมือ ครูต้องแบ่งให้นักเรียนภายในกลุ่มความสามารถ (เก่ง อ่อน และปานกลาง)

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนกพร แสงสว่าง. (2540). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันในวิชา ส 305 โลกของเรา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจับคู่ช่วยกันเรียนกับการสอนตามปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กาญจนา โยธาอุท. (2545). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างการสอน โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- เกียรติศักดิ์ ชินวงศ์. (2544). “การสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ – เทคโนโลยีและสังคม (STS) โดยใช้ห้องเรียนธรรมชาติ”, วิชาการ. 11 (พฤศจิกายน 2544), 13 -27.
- จันทร์ ดันติพงษ์นุรักษ์ และ สุขเกษม ปิตตานะ. (2544). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ.
- จารุณี พิมพ์พร. (2545). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จุฑามาศ ชูจันทร์. (2549). ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จุฑามาศ เดชาพันธุ์กุล. (2549). ผลของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และเขื่อนอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ชนาธิป พรกุล. (2543). แดทส์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติชาย โปยมเมฆา. (2549). ผลของการเรียนแบบร่วมมือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชีวพร ตปนียากร. (2538). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิด สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เรียนด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือและวิธีเรียนปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐวิทย์ พจนันต์. (2544). “การเรียนการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม”, สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 7 (พฤษภาคม 2544), 226-233.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. (2548). พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์. (2545). “ผลของวิธีสอนแบบโครงการต่อเจตคติ ความพึงพอใจคุณลักษณะ อื่นและระดับผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี”, สงขลานครินทร์. 8 (มกราคม – เมษายน), 34 – 45.
- นันทนัช จิระศึกษา. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เคมี เรื่อง สารและการ เปลี่ยนแปลง โดยใช้การสอนแบบบูรณาการตามแบบวิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี-สังคม ของ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา มัสเยะ. (2545). ปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาในทัศนะผู้บริหารและผู้สอน อิสลามศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนมุสลิม. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิยม ศรียะพันธ์. (2541). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ระหว่างการเรียนแบบ ร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- นุริชัน คอเลาะ. (2551). สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นุริยะ รัชฎ์ปราชญ์. (2551). ปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
หลักสูตรอิสลามศึกษา(อิตีคาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญริบ นิมพลีปักษ์. (2544). ผลของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือและการสอนตามคู่มือครู
ของ สสวท. ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุปผชาติ ทัพพิกรณ์. (2540). การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้.
เอกสารประกอบการประชุมวิชาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครั้งที่ 7
(วทศ.7) 3-14 ธันวาคม. สมาคมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการศึกษาไทย.
- บุษบา ไชยช่วยชู. (2536). ผลการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปราณี ทองคำ. (2539). เครื่องมือวัดผลทางการศึกษา. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ปทีป เมธาคูณวุฒิ. (2544). การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณรัตน์ เจริญธรรมสาร. (2540). หลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาวินัยในตนเอง.
ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2542). ประมวลบทความการเรียนการสอนและการวิจัยระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ ทองชุมนุม. (2544). การสอนวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา. ปัตตานี :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- พัฒนาพร ทองเปริยบ. (2547). การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เรื่อง สารและสมบัติของสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับกฤษฎีกา. 122 ตอน 36 วันที่ 19 สิงหาคม 2542.
- รตินันท์ ไมตรีจิต. (2537). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โรชวรรณ เชพโหมล. (2551). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือและเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิชรากรณ์ กองมณี. (2546). การพัฒนาแผนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703 การพัฒนาการเรียนการสอน. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. (2544). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ : The Knowledge Center.

- สมใจ เพ็ชรสุโกโส. (2548). ผลของการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุกรี แวมูซอ. (2539). ผลการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยและการทำแบบฝึกหัดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุภากร พูลสุข. (2547). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาประเภทช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคพังงา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุวิมล เขียวแก้ว. (2540). สารร่วมสมัยทางวิทยาศาสตร์ศึกษา. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อารี สันหลวี. (2540). พหุปัญญาและการเรียนแบบร่วมมือ. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว.
- อঞ্জราพร เนียมมีศรี. (2545). ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยการใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อัมพา รักบิดา. (2549). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อিবรอเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2540). ประวัติการศึกษาอิสลาม. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา.

ภาษาอังกฤษ

- Bergman, J. (1996). **Understanding Educational Measurement and Evaluation**.
Boston : Houghton Mifflin.
- Ferguson, G.A. (1976). **Statistical analysis in psychology & education**. 4th ed. Tokyo :
McGraw – Hill Kogakucha.
- Gronlund, N.E. and Linn, R.L. (1990). **Measurement and Evaluation in Teaching**.
6 th ed. New York : Macmillan Publishing Company.
- Mehrens, W.A. and Lehmann, I. J. (1984). **Measurement and Evaluation in Education and
Psychology**. 3 rd ed. Florida : Holt, Rinehart and Winston.
- Suzanne, R.C. and Mcmillan, T. (2003). “Incorporation of a Cooperative Learning
Technique in Organic Chemistry”, **Journal of Chemical Education**. 80 (March
2003), 330-331.
- Walpole, R.E. (1983). **Elementary Statistical Concepts**. 2 nd ed. New York : Macmillan
Publishing Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย

1.1 ค่า IOC (Bergman, 1996 : 232) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	n	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ค่าความยากง่าย (Difficulty : p) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : D) (Gronlund & Linn, 1990 : 250) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$p = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	p	หมายถึง	ค่าความยากง่ายของข้อสอบ
	$\sum R$	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

$$D = \frac{R_U - R_L}{N/2}$$

เมื่อ	D	หมายถึง	ค่าอำนาจจำแนก
	R_U	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบถูกข้อนั้นในกลุ่มเก่ง

R_L	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบถูกข้อนั้นในกลุ่มอ่อน
N	หมายถึง	จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

1.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้สูตรของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Recharadson 20 : KR-20) (Mehren and Lehmann, 1984 : 276) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	r	หมายถึง	ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ
	n	หมายถึง	จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ
	S_t^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบ
	p	หมายถึง	สัดส่วนของผู้ที่ทำถูกในข้อหนึ่ง ๆ
	q	หมายถึง	สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ ($q = 1 - p$)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (Walpole, 1983 : 27) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	หมายถึง	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Wapole, 1983 : 39) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$(\sum X^2)$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	หมายถึง	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าที (t-test) (Ferguson, 1976 : 167) โดยใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n-1$$

เมื่อ	t	หมายถึง	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	D	หมายถึง	ผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

ภาคผนวก ข
ค่า IOC ในการวิจัย

ค่า IOC ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนา
อิสลาม รายวิชา อัลฟิอกฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง
(มุตาวัซซึฏเฏาะฮ์) ปีที่ 2

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิอกฮ์ เรื่อง การละหมาด
ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัซซึฏเฏาะฮ์) ปีที่ 2

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	ค่า IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
3	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
4	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	0	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
18	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชา อัลฟิคุฮ์ เรื่อง การละหมาด

ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัซซีญะฮฺ) ปีที่ 2 (ต่อ)

ข้อสอบ ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	ค่า IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
23	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
27	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
35	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	0	0	3	0.60	ใช้ได้
38	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	0.60	ใช้ได้
40	-1	+1	+1	-1	+1	1	0.20	ใช้ได้

ค่า IOC ของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบร่วมมือ
รายวิชา อัลฟิสิกส์

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อ

การสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิสิกส์

ข้อสอบ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	ค่า IOC	ผลการพิจารณา
ข้อที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	-1	0	0	2	0.40	ใช้ไม่ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	-1	4	0.80	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	0	+1	2	1.00	ใช้ได้
9	+1	-1	0	0	+1	1	0.20	ใช้ไม่ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
16	+1	-1	-1	+1	+1	1	0.20	ใช้ไม่ได้
17	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	4	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	-1	-1	+1	2	0.40	ใช้ไม่ได้
23	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้
24	+1	0	+1	+1	0	3	0.60	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลามรายวิชาอัลฟิกฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัซซีฎะฮ์) ปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบร่วมมือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

สาระที่ 4 อัลฟิกฮ์

ระดับ อิสลามตอนกลาง (มุตาวัซซีฎะฮ์) ปีที่ 2

เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา

เวลา 3 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

เข้าใจในกฎ หลักการ และบทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับอียาดัต มุอามาลาต มุนากาฮาตและ ญินายาต เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเวลาละหมาด 5 เวลา
2. เห็นคุณค่าของเวลาละหมาด 5 เวลา

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถบอกเวลาละหมาด 5 เวลา

สาระการเรียนรู้

เวลาละหมาด 5 เวลา

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูอธิบายเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (JIGSAW) ให้นักเรียนเข้าใจ บทบาทและหน้าที่
2. ครูทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เรื่อง การละหมาด โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิกฮ์ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัซซีฎะฮ์) ปีที่ 2
3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยภายในกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนความสามารถ (เก่ง อ่อน ปานกลาง)
4. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการละหมาดว่า เราทราบแล้วว่าละหมาดเป็นบัญญัติในศาสนาอิสลามให้ บุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามต้องปฏิบัติ
5. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าการละหมาดห่าเวลา แต่ละเวลามีระยะเวลานาน้อยเท่าใด นักเรียนตอบ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

6. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มตามประเด็นที่เกี่ยวกับหัวข้อดังต่อไปนี้
 - 6.1 เวลาละหมาดอิซ-ซุฮฺร
 - 6.2 เวลาละหมาดอัล-อัสฺร
 - 6.3 เวลาละหมาดอัล-มัฆริบ
 - 6.4 เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์
 - 6.5 เวลาละหมาดอัล-ฟัจญ์ร
7. นักเรียนรับใบความรู้ เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา
8. นักเรียนแต่ละกลุ่มนับหมายเลข 1-5 นักเรียนจับกลุ่มใหม่โดยยึดหมายเลขเดียวกัน เช่น นักเรียนหมายเลข 1 ของกลุ่ม 1 ก็จับกลุ่มเข้ากับ นักเรียนหมายเลข 1 ของกลุ่ม 2, 3, 4 และ 5
9. นักเรียนที่จัดกลุ่มใหม่ (กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) ช่วยกันอธิบายประเด็นปัญหาที่ตนเองได้รับมอบหมาย ให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจอย่างถ่องแท้
10. นักเรียนที่จัดกลุ่มใหม่กลับไปยังกลุ่มเดิมเพื่ออธิบายความรู้ที่ตนเองได้เรียนรู้ให้เพื่อนในกลุ่ม เข้าใจอย่างถ่องแท้
11. นักเรียนทำแบบทดสอบ เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา

ขั้นสรุป

12. ครูกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดและให้กำลังใจนักเรียนที่ได้คะแนนรองลงมา
13. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหา

สื่อ อุปกรณ์/ แหล่งเรียนรู้

1. หนังสือเรียน
2. ใบความรู้ เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา

การวัดและประเมินผล

1. การตอบคำถามของนักเรียน
2. แบบทดสอบ เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบทดสอบ
เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา

คำชี้แจง : จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1.การละหมาดเวลาใดที่เริ่มตั้งแต่หมดเวลาละหมาดซุฮฺรจนกระทั่งแสงตะวันมีสีเหลือง

ก. เวลาละหมาดอัล-อศฺร

ข. เวลาละหมาดอัล-มัฆริบ

ค. เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์

ง. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญฺร

2. การละหมาดเวลาใดที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การละหมาดหลังตะวันตกดิน

ก. เวลาละหมาดอัล-ซุฮฺร

ข. เวลาละหมาดอัล-มัฆริบ

ค. เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์

ง. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญฺร

3. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก. เวลาละหมาดอัล-อศฺรมีทั้งหมดสองร็อกอะฮ์

ข. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญฺรเริ่มต้นตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนกระทั่งตะวันลับขอบฟ้า

ค. เวลาละหมาดอัล-มัฆริบเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การละหมาดหลังตะวันตกดิน

ง. ข้อ ก และ ค ถูก

4. การละหมาดเวลาใดที่มีสองร็อกอะฮ์

ก. เวลาละหมาดอัล-อศฺร

ข. เวลาละหมาดอัล-มัฆริบ

ค. เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์

ง. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญฺร

5. เวลาละหมาดใดมีจำนวนร็อกอะฮ์น้อยที่สุด

ก. เวลาละหมาดอัล-อศฺร

ข. เวลาละหมาดอัล-ซุฮฺร

ค. เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์

ง. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญฺร

6. เวลาละหมาดอัลมัฆริบเริ่มต้นตั้งแต่เวลาใด

ก. ตะวันคล้อย

ข. เทียงวัน

ค. ตะวันลับขอบฟ้า

ง. เทียงคืน

7. เวลาละหมาดใดที่กล่าวว่า “เริ่มต้นตั้งแต่เวลาที่เงาของแต่ละสิ่งเสมอตัว”

ก. เวลาละหมาดอัล-อศฺร

ข. เวลาละหมาดอัล-ซุฮฺร

ค. เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์

ง. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญฺร

8. เวลาละหมาดใดมีจำนวนร็อกอะฮ์น้อยที่สุด

ก. เวลาละหมาดอัล-อศฺร

ข. เวลาละหมาดอัล-ซุฮฺร

ค. เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์

ง. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญฺร

ใช้ตัวเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 9-10

ก. จนกระทั่งตะวันลับขอบฟ้า

ข. จนกระทั่งพระอาทิตย์ตกดิน

ค. จนกระทั่งตะวันขึ้น

ง. จนกระทั่งแสงตะวันมีสีเหลือง

9. เวลาละหมาดอัส-ซุฮฺร สิ้นสุดเวลาใด

10. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญ์รฺ สิ้นสุดเวลาใด

เฉลย

1. ก

2. ข

3. ค

4. ง

5. ง

6. ค

7. ก

8. ง

9. ง

10. ค

ใบความรู้ เรื่อง เวลาละหมาด 5 เวลา

อัลลอฮ์ได้บัญญัติสำหรับมุสลิมและมุสลิมะฮ์ทุกคนว่าญิบต้องละหมาดในวันหนึ่งๆ ห้าเวลา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เวลาละหมาดอัช-ซุฮฺรฺ (บ่าย) เริ่มตั้งแต่ตะวันคล้อยจนถึงเวลาที่เงาของแต่ละสิ่งเสมอดัวซึ่งการละหมาดแต่เนิ่นๆนั้นเป็นสิ่งที่ดีกว่านอกจากในสภาพอากาศที่ร้อนจัดจะส่งผลให้ยืดเวลาออกไปให้ช้าลงหรือให้เย็นลงละหมาดนี้มีสี่ร็อกอะฮ์
2. เวลาละหมาดอัล-อัสฺรฺ (เย็น)เริ่มตั้งแต่หมดเวลาละหมาดซุฮฺรจนกระทั่งแสงตะวันตกวันมีสี่ร็อกอะฮ์แต่ถ้าจำเป็นยังละหมาดได้จนกว่าตะวันจะลับขอบฟ้าซึ่งการละหมาดนี้แต่เนิ่นๆนั้นเป็นสิ่งที่ดีกว่ามีทั้งหมดสี่ร็อกอะฮ์
3. เวลาละหมาดอัล-มัฆริบ (หลังตะวันตกดิน) เริ่มตั้งแต่ตะวันลับขอบฟ้าจนกระทั่งสิ้นแสงสีแดง (แสงเงินแสงทอง)ซึ่งการละหมาดนี้แต่เนิ่นๆนั้นเป็นสิ่งที่ดีกว่ามีทั้งหมดสามร็อกอะฮ์
4. เวลาละหมาดอัล-อิซาอฺ (ดึก) เริ่มตั้งแต่เวลาสิ้นแสงเงินแสงทองจากขอบฟ้าจนกระทั่งถึงครึ่งคืน แต่ถ้าจำเป็นยังละหมาดได้จนกว่าแสงอรุณจะขึ้นการยืดเวลาละหมาดนี้ให้ช้าถึงช่วงแรกของหนึ่งในสามของคืนเป็นสิ่งที่ดีกว่าละหมาดนี้มีสี่ร็อกอะฮ์
5. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญ์รฺเริ่มตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนกระทั่งตะวันขึ้นซึ่งการละหมาดแต่เนิ่นๆนั้นเป็นสิ่งที่ดีกว่าละหมาดนี้มีสองร็อกอะฮ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

สาระที่ 4 อธิปไตย

ระดับ อีสตามตอนกลาง (มุตาวชีญะฮุ) ปีที่ 2

เรื่อง หลักการละหมาด

เวลา 5 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

เข้าใจในกฎ หลักการ และบทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับอียาดัต มุอามาลาต มุนากาฮาตและ
ญินายาต เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. รู้และเข้าใจหลักการละหมาด
2. เห็นคุณค่า ของหลักการละหมาด

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการละหมาดอย่างถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติการละหมาดตามขั้นตอนต่างๆ ได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

หลักการ (รูกน) ของการละหมาด(นมาซ)

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูอธิบายเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม
(Teams Games Tournament (TGT)) ให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่
2. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 5-6 คน โดยภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนความสามารถ(เก่ง อ่อน
ปานกลาง)
3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการละหมาด
4. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าหลักการละหมาดมีขั้นตอน นักเรียนตอบ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

5. นักเรียนรับใบความรู้ เรื่อง หลักการละหมาด และครูอธิบายเกี่ยวกับหลักการละหมาด
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอธิบายเกี่ยวกับหลักการละหมาดให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจอย่างถ่องแท้
7. นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่ม ๆ ละ 1 คน เพื่อเล่นเกมตอบคำถาม โดยครูใช้ภาพเกี่ยวกับหลักการ
ละหมาดในการทำการแข่งขันและให้นักเรียนตอบว่า ภาพนั้นเป็นหลักการใดของการละหมาด
8. นักเรียนทำการแข่งขันและครูสรุปคะแนนแต่ละกลุ่ม

ขั้นสรุป

9. ครูกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดและให้กำลังใจนักเรียนที่ได้คะแนนรองลงมา

10. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหา

สื่อ อุปกรณ์/ แหล่งเรียนรู้

1. หนังสือเรียน
2. แผ่นภาพแสดงหลักการละหมาด
3. ใบความรู้ เรื่อง หลักการละหมาด

การวัดและประเมินผล

1. การตอบคำถามของนักเรียน

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง หลักการละหมาด

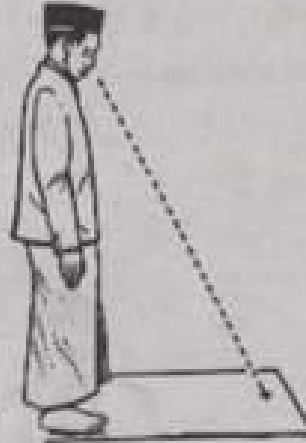
หลักการของการละหมาดมี 13 ประการดังนี้

1. ยืนตรงหันหน้าไปทางกิบลัต
2. ตักปีเราะตุลอิหฺรอม
3. นียะฮ์
4. อ่านอัลฟาติฮะฮ์ทุกร็อกอะฮ์
5. รุกูอฺ พร้อมกับหยุดนิ่งชั่วขณะหนึ่ง
6. ออูตฺดาลพร้อมกับหยุดนิ่งชั่วขณะหนึ่ง
7. สุญูดพร้อมกับหยุดนิ่งชั่วขณะหนึ่ง
8. นั่งระหว่างสองสุญูดพร้อมกับหยุดนิ่งชั่วขณะหนึ่ง
9. นั่งตะฮียะฮ์สุคท้าย
10. กล่าวตะฮียะฮ์สุคท้าย
11. เสาะละวาด
12. สละมครั้งที่ 1
13. ตัรติบนอกจากข้อ 1 – 3

อริยาบถของการนมาซ

1. ยืนหันหน้าไปทางกิบลัต

ยืนหันหน้าไปทางกิบลัต : สำรวมและสงบ ตั้งใจเฉพาะเพื่อ มีปากและหูอยู่ต่ออัลลอฮ์ในลักษณะตัวตรง เพื่อฟังเสียง
แมกฟาระฮจากชั้นพหุสมกรรมและตั้งมั่นมีกำลัง 4 ซา-อ์รอฮ์ 4 ลา-อ์อ์ฮ์ 4 ลา-อ์ฮ์ตามธรรมชาติ

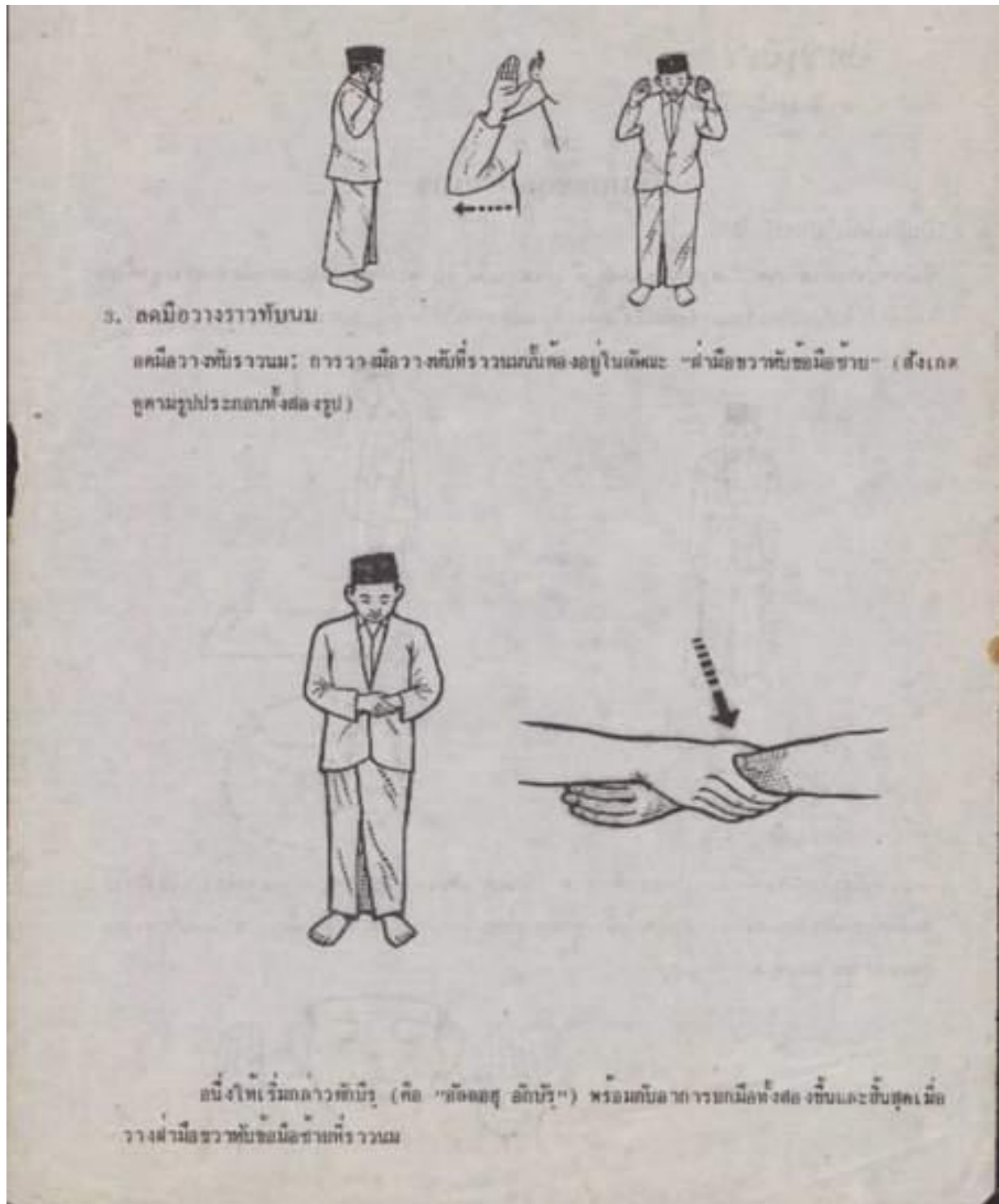

2. ยกมือศกบิรอกุสอิหฺ- 10 ม

ยกมือศกบิรอกุสอิหฺ- 10 ม : กล่าวกันว่า "อัลลอฮ์- สกิบิ" (แปลว่า : สักดออยู่ตรงเกรียงไกร)
พร้อมทั้งยกมือทั้งสองเสมอไหล่ (ปลายนิ้วเสมอกับส่วนบน และหัวแม่มือเสมอกับคาง) ส่วนมือซ้ายวางบน
ศอกของซ้ายตามธรรมเนียมการนมาซ (สุสุน)

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรีย. (2548). มุคตะศ็อร อัลฟิฮริล อิสลามีย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
เผยแพร่งและสอนอิสลาม อีร-ร็อบอะฮ์.

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรีย. (2548). มุกตะศ็อร อัลฟิฮิล อิสลามีย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อัร-ร็อบวะฮฺ.

4. อ่านคำวิงวอน

อ่านคำวิงวอน : ขณะยืนนี้ให้อ่านคำวิงวอนตามลำดับไปโดยสายตามองอยู่ข้างหน้าซึ่งเป็นจุดกราบ (จุดศ) ^{1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100}

ตลอดเวลา

คำวิงวอนที่อ่านเมื่อยืน :

4.1 สุลาอิลลี คาลุ (คำวิงวอนเริ่มมาฆ)

وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلدِّينِ فَطَرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَنِيفًا
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ. إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ
وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. لَا شَرِيكَ لَهُ
وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

1. คำอ่าน : วัจจุต-ศ-ตุ วัจจุ-หิยะ ลิด-ละฮฺ ฝะเกาะร็อด-สะมาวาติ วัล-ฮฺ-เกาะ หนะฟา

คำแปล : ฉันขอแสดงความเคารพเพียงครั้งเดียวแด่พระเจ้าผู้สร้างฟ้า และแผ่นดินทั้งมวล

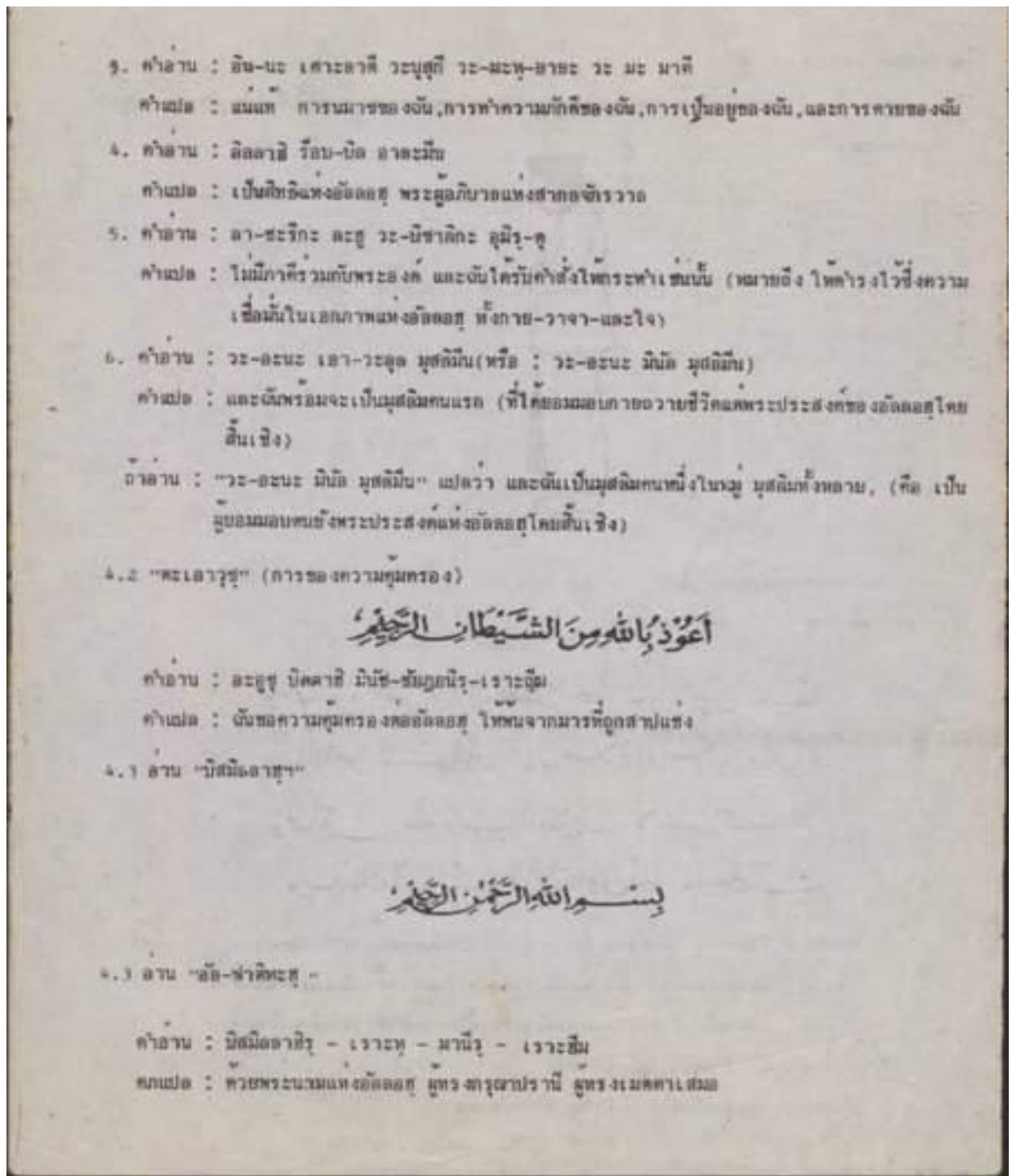
(หมายถึง : ขอแสดงความเคารพในวิธีปฏิบัติในการทำความดีที่ถูกต้อง)

2. คำอ่าน : วะมา-อะนะ มิอฺ-มุซุ วัคีน

คำแปล : และฉันมีศรัทธาในหมู่ผู้ศรัทธาทั้งหลาย

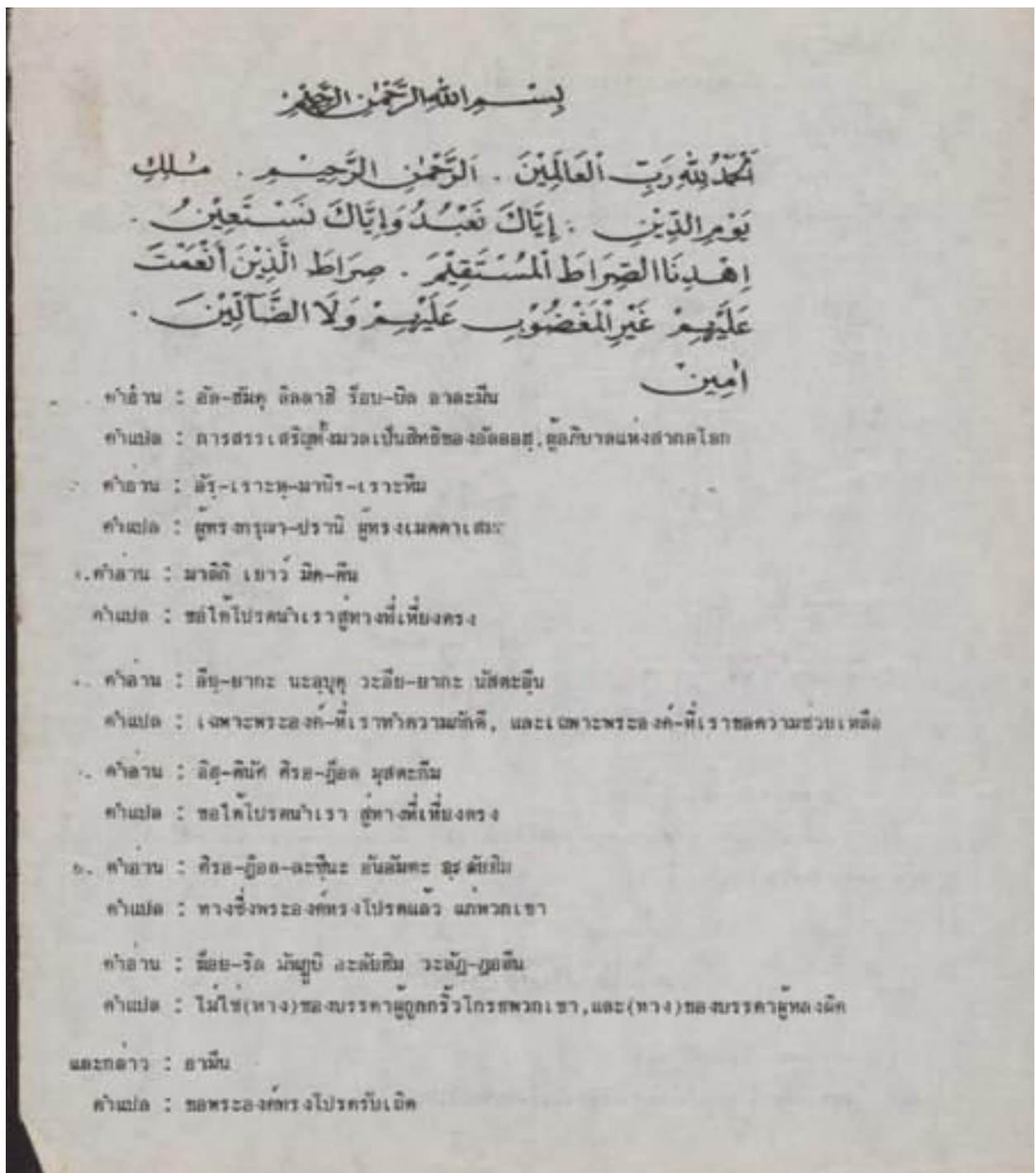
ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรีย. (2548). มุกตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย. กรุงเทพฯ :

สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อี-ร็อบวะฮฺ.

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรียฺ. (2548). มุคตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามียฺ. กรุงเทพฯ :

สำนักงานเผยแผ่และสอนอิสลาม อีร-ร็อบวะฮฺ.

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรีย. (2548). มุคตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย. กรุงเทพฯ :
สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อัร-ร็อบวะฮฺ.

๔.5 อามัลล-กูรุลาน

โหลาน อัม-กูรุลาน สุเราะฮ์ (บท) หนึ่ง

๕. ฏอฎ (โค้ง)

กล่าวด้วยมือ คือ "อัลลอฮ์ อักบัร" พร้อมยกมือขึ้นในท่าศบิร (ดูภาพหน้า 22) แล้วโค้งตามมือขึ้นเขา, แยกนิ้วจากกันให้หลังอยู่แนวเดียวกับเอว, ที่ระฆะยกขึ้นเล็กน้อยสายความองคุฏฏารานซึ่งอยู่โดยศีรษะหลุดไปเล็กน้อย

เสียงศบิรสิ้นสุดเมื่อมือขึ้นเขา

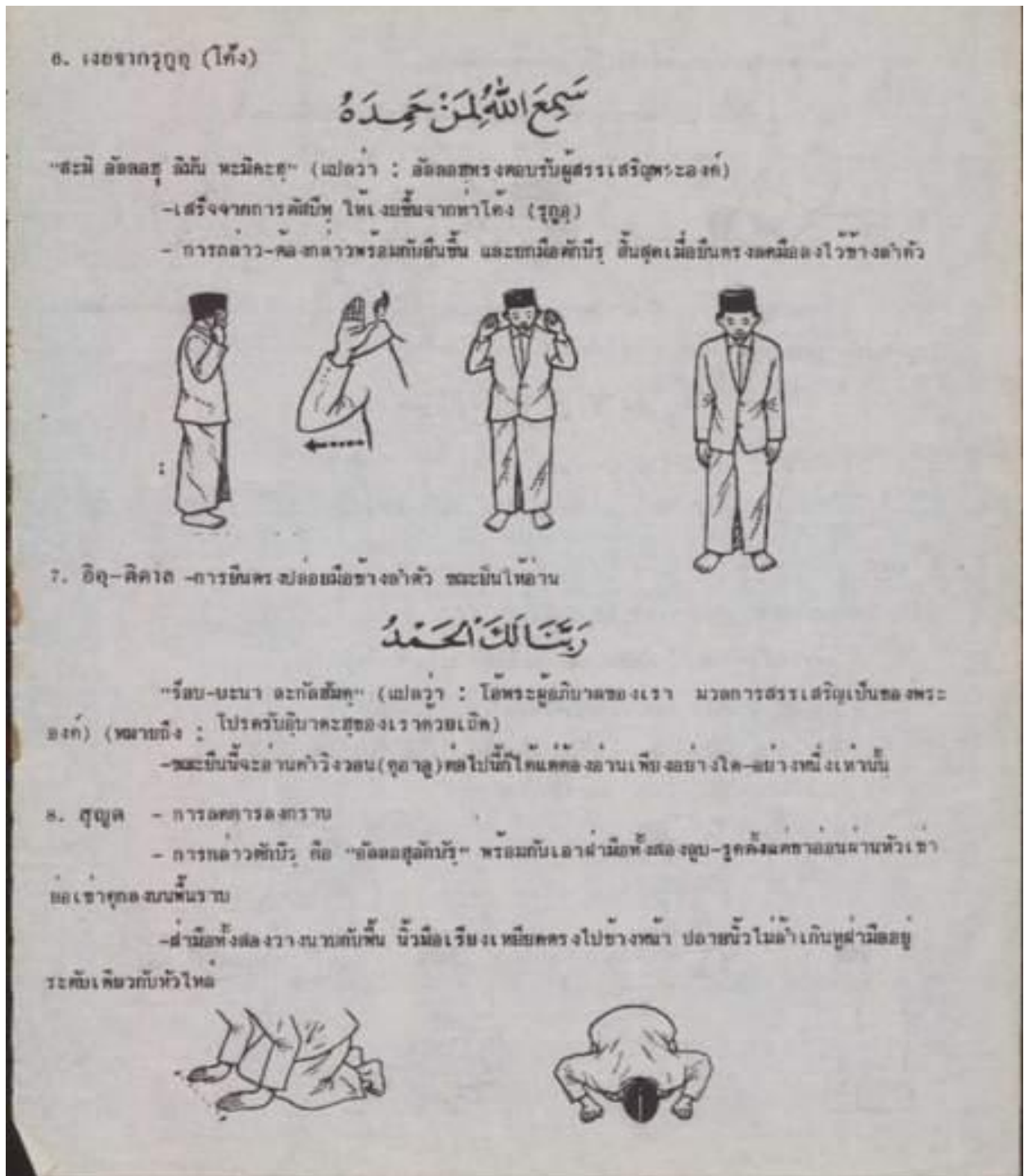
จากนั้นโหลาน "ศบิร" (ศบิร-สวร เสริญอัลลอฮ์) เพียงอย่างใด-อย่างหนึ่งโดยกล่าวอย่างละ 1 ครั้ง และกล่าวซ้ำไม่เกิน 10 ครั้ง

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

กล่าว : สุบฮา-นะ ร็อบ-อัลล อะซีม

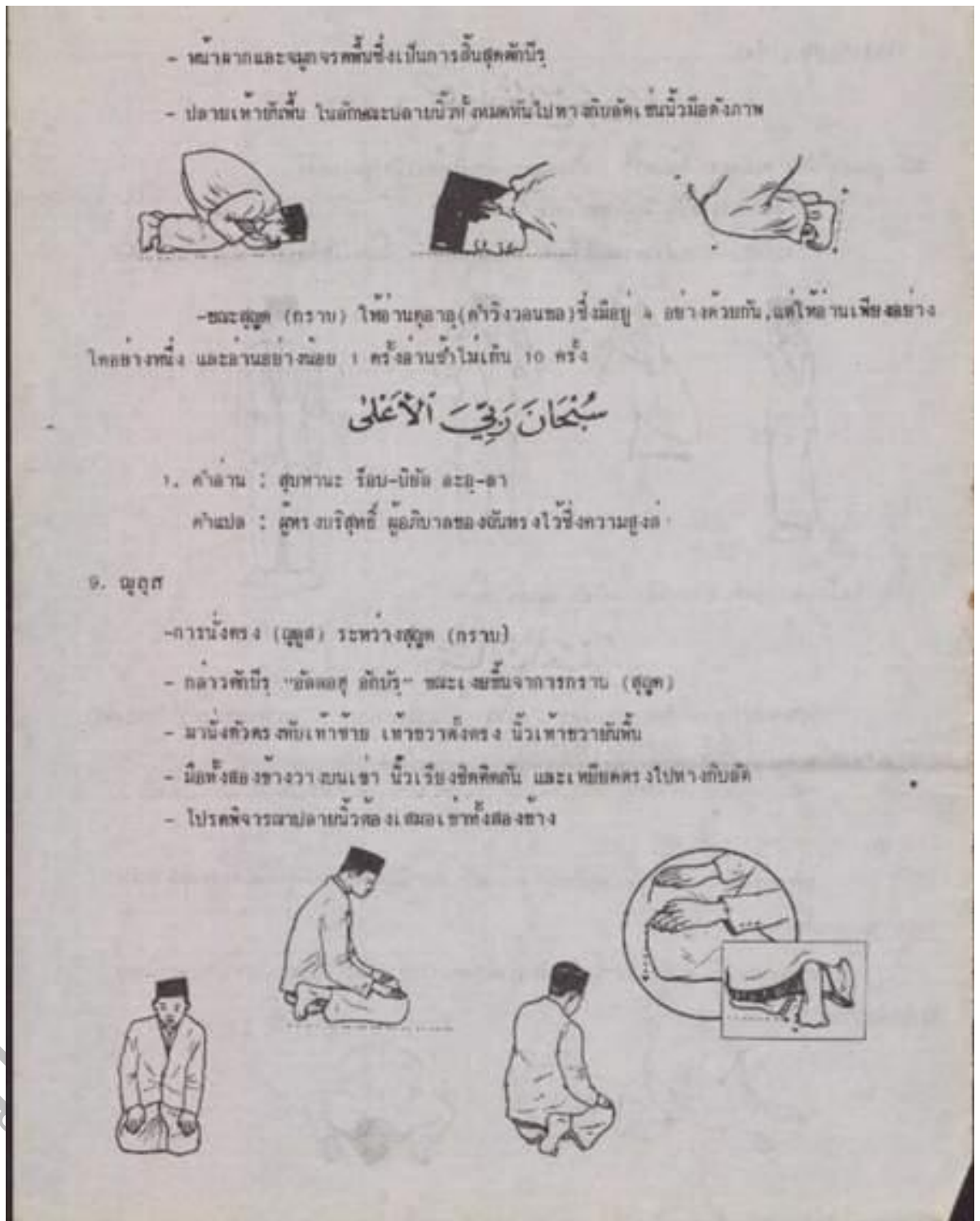
กล่าว : สุบฮา-นะ ร็อบ อัลล อะซีม

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุยญีรีย. (2548). มุคตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเผยแพร่งและสอนอิสลาม อีร-ร็อบวะฮ์.

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรียฺ. (2548). มุกตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย์. กรุงเทพฯ :

สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อีร-ร็อบวะฮฺ.

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุบายญีรียฺ. (2548). มุคตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามียฺ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อัร-ร็อบวะฮฺ.

- ระหว่างนั่ง (อยู่) ให้อ่านกุอาฏ (คำวิงวอน) ซึ่งมีอยู่ 3 อย่างด้วยกัน แต่ให้เลือกอ่านเพียง 1 อย่างใด-อย่างหนึ่ง อย่างน้อย 1 ครั้ง อ่านซ้ำไม่เกิน 10 ครั้ง

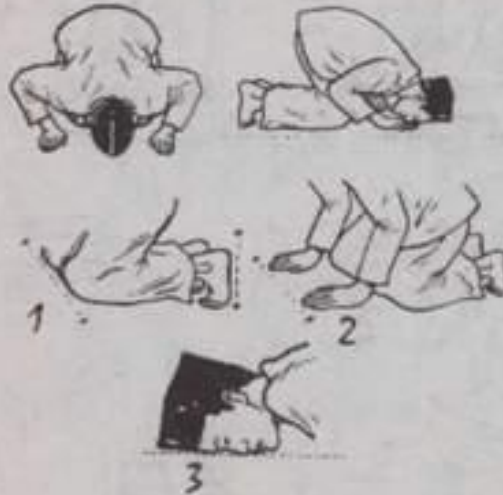
رَبِّ اغْفِرْ لِي

1. คำอ่าน : ร็อบ-บิฏ ฟิร-ลี, ร็อบ-บิฏ ฟิร-ลี

ความแปล : โอ-ผู้มีเมตตาของฉัน ขอโทษโปรดอภัยโทษโทษแก่ฉัน

10. สูญศครั้งที่ 2

- กล่าวคำบิร "อัลลอฮุ อักบารุ" พร้อมทั้งก้มลงกราบบนพื้น (สุญศ) เช่นเดียวกับ สูญศครั้งแรก (ตามข้อ 8)

- กล่าวกุอาฏเช่นเดียวกัน คือ "อัลฮันนะ ร็อบ-บิฏ-อะละ-ลา" หรืออย่างใดอย่างหนึ่งอีก 3 อย่าง (ตามข้อ 8)

- ทำมือทั้งสองวางราบกับพื้น, นิ้วมือเรียงเหยียดตรงไปข้างหน้า ปลายนิ้วไม่ต่ำเกินหูฝ่ามืออยู่ระดับเดียวกับหัวไหล่

- หนวดากและจมูกจกพื้น ซึ่งเป็นการสิ้นสุญศบิร

- ปลายเท้าขึ้นพื้นในลักษณะปลายนิ้วชี้ลงจดพื้นไปทางกับัด เช่นนิ้วมือ ดังภาพ

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุัยญีรียฺ. (2548). มุคตะศ็อร อัลฟิอิล อิสลามียฺ. กรุงเทพฯ :

สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อีร-ร็อบวะฮฺ.

11. ตะหิยาต-เอาว็ด

- นัจตะหิยาตครั้งแรก คือการนั่งเมื่อครบ 2 ร็อกอะฮุ เพื่อจะทำในร็อกอะฮุที่ 3 และ 4 ต่อไป

- กล่าวคำบิร "อัลลอฮุ-อักบัร" 4 ครั้งขึ้นจากการสูด (กราบ) ครั้งที่ 2 ขึ้นมานั่งคว่ำครั้นนั้น
เท้าซ้าย/ขวาเท้าขวาวางพื้น

- ขณะนั่ง "ตะหิยาต-เอาว็ด" ให้อ่าน "ตะฮะฮุ-ฮุค" อย่างหนึ่ง-อย่างใดเพียงอย่างเดียวใน 2 อย่างข้างล่างนี้ และอ่านเพียงครั้งเดียว

หมายเหตุ : มีรายงานที่แข็งแรงให้ระกัณนี้ซึ่งจะท่องควบ โดยเริ่มอ่านก็เริ่มกระดกนิ้วจนกว่าจะโพสตาม

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรีย. (2548). มุกตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย. กรุงเทพฯ :

สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อีร-ร็อบวะฮฺ.

- การนั่งในท่าพับเพียบนี้ อยู่ในลักษณะเท้าขวาค้างคร 4-นิ้วบนพื้นเท้าซ้ายสอดใต้เท้าขวา
- มือวางไว้บนเข่า ปากามือมือเสมอกับปลายเข่า

- มือขวาท้าวซ้าย-ซ้ายเทียบศอกขวาในทางกับศอกขวาตั้งขึ้นตรงหน้าหน้าพระเศระและศอก
 - ขณะนี้จะมี โหมอ่าน "อัล-อะหฺมาด" เพียงอย่างเดียว-อย่างหนึ่ง จากนั้นจึงอ่าน "เตอะละวาต"
- พอแล้วบิศฺฮาย "สุลาลู ก่อนโหมอ่าน" โดยเลือกเพียงสุลาลูใด สุลาลูหนึ่ง และอ่านเพียงเพียง
เพียงเท่านั้น

เตอะละวาต

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰى آلِ اِبْرَاهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مُّجِيْدٌ
اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰى آلِ اِبْرَاهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مُّجِيْدٌ

1. คำอ่าน : อัลลอฮุมมะ-ชะ-ซัลลี-อัล-อะหฺมา-มุฮัมมัด, วะ-อัลลา ลาอิ-มุฮัมมัด
คำแปล : โอ-อัลลอฮ์ ขอโปรดเมตตา(หรือสวด)มุฮัมมัดและวงศ์วานของมุฮัมมัด
2. คำอ่าน : คามา ซัลลี-อัลละ อะหฺมา-อิบรอฮีม วะ-อัลลา ลาอิ-อิบรอฮีม
คำแปล : (จงจงโปรดโปรดเมตตาหรือสวดกับอิบรอฮีม และวงศ์วานของอิบรอฮีม)

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรีย. (2548). มุกตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อีร-ร็อบวะฮ์.

3. คำอ่าน : ลิน-นกะ ทะมีศุน-มะฮิด
คำแปล : แน่แท้ พระองค์ทรงเป็นที่ศุภศีร์รเสวีญ, ทรงเป็นที่ศิรเสวีญพระเกียรติยิ่ง
4. คำอ่าน : อัลลอฮุม-มะ บาริก อะลา มุฮัมมัด, อะ-อะลา ลาดิ-มุฮัมมัด
คำแปล : โอ-อัลลอฮ์ ขอพระองค์ทรงความจำไว้แก่ผู้เผยแพร่อิสลาม, และวงศานุวงศ์ของมุฮัมมัด
5. คำอ่าน : กะมะ บารียะกะ อะลา ลิบรอฮีม อะ-อะลา ลาดิ-ลิบรอฮีม
คำแปล : ขอเจ้าพระบิดาของข้าพระองค์ไว้แก่ลิบรอฮีม, และวงศานุวงศ์ของลิบรอฮีม
6. คำอ่าน : ลิน-นกะ ทะมีศุน-มะฮิด
คำแปล : แน่แท้ พระองค์ทรงเป็นที่ศุภศีร์รเสวีญยิ่ง, ทรงเป็นที่ศิรเสวีญพระเกียรติยิ่ง

ดุอาอ์อิสติลาอะฮ์

1. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ
2. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ النَّسِيمِ الْجَّالِي
3. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَيِّتِ وَفِتْنَةِ الْمَمَاتِ
4. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ

1. คำอ่าน : อัลลอฮุม-มะ ลิน-นี อะอูซุบิกะ มิน อซะบิล กัฮ์ร
คำแปล : โอ-อัลลอฮ์ แท้จริงฉันขอความคุ้มครองจากพระองค์ให้พ้นจากโทษทรมานแห่งสุสาน
2. คำอ่าน : อะ-อะอูซุบิกะ มิน-ฟิตนะคิล มะสียะ-ทิล-คัจญาล
คำแปล : และฉันขอความคุ้มครองจากพระองค์จากการอลวงของคัจญาล (สิ่งมุสา)
3. คำอ่าน : อะ-อะอูซุบิกะ มิน-ฟิตนะคิล มะหะ-ยา อะ-อะอูซุบิกะ มะมาต
คำแปล : และฉันขอความคุ้มครองจากพระองค์ จากการทดลองในความเป็นและการทดลองในความตาย
4. คำอ่าน : อัลลอฮุม-มะ ลิน-นี อะอูซุบิกะ มินัล มะล-หะมี วัล-มัจรอม
คำแปล : โอ-อัลลอฮ์ แท้จริงฉันขอความคุ้มครองจากพระองค์ จากสิ่งที่ทำให้เป็นบาปกรรม และสิ่งที่ทำให้เกิดหนี้สิน

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรียฺ. (2548). มุกตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามียฺ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อีร-ร็อบวะฮ์.

13. ไหว้สลาม

- ก่อนไหว้สลาม คลายนิ้วมือขวาที่กำไว้ปล่อยขารับลูบขนเข้าแนบปกติเหมือนมือซ้าย

- กล่าว :

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

"อัส-สลามุ อะละยกุม, วะเราะหะหฺ-มะตุลลอฮฺ"

แปลว่า "ขอความสันติ ความจำเริญแห่งอัลลอฮ์ จงมีแก่ท่านทั้งหลาย"

-พร้อมกันยกมือขวาไปทางขวาจัด

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

พร้อมกันยกมือขวาไปทางซ้ายจัด

2

ที่มา : มุหัมมัด บิน อิบรอฮีมอัด-ตุวัยญีรียฺ. (2548). มุคตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามียฺ. กรุงเทพฯ :

สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลาม อัร-ร็อบวะฮฺ.

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

สาระที่ 4 อธิบาย

ระดับ อีสตามตอนกลาง (มุตาวชีชญาะฮุ) ปีที่ 2

เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด

เวลา 4 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

เข้าใจในกฎ หลักการ และบทบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับอียาดัต มุอามาลาต มุนาฮาซาตและ
ญินายาต เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติศาสนกิจและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการละหมาด
2. เห็นคุณค่าของความสำคัญของการละหมาด

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของการละหมาดได้

สาระการเรียนรู้

ความสำคัญของการละหมาด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูอธิบายเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD (Student team achievement division) ให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่
2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน โดยภายในกลุ่มประกอบด้วย นักเรียนความสามารถ (เก่ง อ่อน ปานกลาง)
3. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าการละหมาดมีความสำคัญอย่างไรนักเรียนตอบ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของการละหมาด
5. นักเรียนรับใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด
6. นักเรียนภายในกลุ่มช่วยกันอธิบายเนื้อหาเรื่อง ความสำคัญของการละหมาด ให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจอย่างถ่องแท้

7. นักเรียนทำแบบทดสอบ เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด

ขั้นสรุป

8. ครูกล่าวชมเชยกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดและให้กำลังใจนักเรียนที่ได้คะแนนรองลงมา
9. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหา

10. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) เรื่อง การละหมาด โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิถุ เรื่อง การละหมาด ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุดาวิชชีญะฮฺ) ปีที่ 2

สื่อ อุปกรณ์/ แหล่งเรียนรู้

1. หนังสือเรียน
2. ใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด

การวัดและประเมินผล

1. การตอบคำถามของนักเรียน
2. แบบทดสอบ เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบทดสอบ

เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด

คำชี้แจง : จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1.ผู้ละทิ้งการละหมาดมีกี่ประเภท

ဂ. ၂

၂. ၃

ก. 3

၁. 4

2. ผู้ที่จะละทิ้งการละหมาดจะได้รับโทษขั้นสูงสุดอย่างไร

ก. เหมียนติ

๖. ทัศนวิ

ค. ปาก่อนหิน

ง. ประหารชีวิต

3. บุคคลที่เป็นผู้ประพาศิพิศบาปใหญ่และเป็นคนเลวเรียกว่า.....

ក. វាឡិប

๖. ๕๓๓๓

ค. ฟาซิก

๑. มุรตัด

4. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก. ผู้ที่ตกศาสนา เรียกว่า มุรตัด

ข. การเพิ่มขึ้น เป็นการลงทุนขั้นสูงสุดสำหรับผู้ที่จะทิ้งกะหมาด

ค. การละหมาดถือเป็นสิ่งที่แสดงความป็นอิสลามอันดับแรกในวิถีชีวิตของชนมุสลิม

១. ប្តី ក ឆេះ ក ពួក

5. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาด โดยไม่เชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) หรือเห็นว่าการละหมาดเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญ บุคคลผู้นั้นถือเรียกว่า

ก. ผู้ตกศาสนา

๖. สันสภาพจากการเป็นมุสลิม

ค. ฟาซิก

๑. มุรตัด

6. ผู้ละทิ้งการละหมาดจะถูกใช้ให้ทำอย่างไร

ก. ถูกสำนึกผิดและกลับตัว (เตาปะฮุ)

ข. โคนลงโทษ

ក. ប្រភព

๑. ชู้นิต

7. สิ่งใดเป็นสิ่งที่แสดงความเป็นอิสลามอันดับแรกในวิถีชีวิตของชนมุสลิม

ก. การขอตัว

๖. การชำระภาษี

ค. การทำวิจัย

ง. การระดมทุน

8. ข้อใดจัดเป็นผู้ละทิ้งการละหมาด

- ก. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาด โดยไม่เชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ)
- ข. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาด โดยเชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ)
- ค. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาดโดยเชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) แต่ละทิ้ง เนื่องจากความเกียจคร้าน
- ง. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาดโดยเชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (ซุนนัต) แต่ละทิ้ง เนื่องจากความเกียจคร้าน

9. บุคคลที่ยืนกรานที่จะละทิ้งการละหมาดมีบทลงโทษอย่างไร

- ก. ถูกเฉียนดี
- ข. ถูกลงโทษประหารชีวิต
- ค. ถูกจำคุก
- ง. ถูกทำร้ายร่างกาย

10. มุสลิมละทิ้งการละหมาด เท่ากับว่ามุสลิมผู้นั้นกำลังนำพาตนเองไปสู่สิ่งใด

- ก. มุรตัด
- ข. ฟาซิก
- ค. กุฟรฺ
- ง. วาญิบ

เฉลย

1. ก
2. ง
3. ก
4. ง
5. ง
6. ก
7. ง
8. ง
9. ข
10. ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ใบความรู้

เรื่อง ความสำคัญของการละหมาด

การละหมาด (อัส-ศอลาฮฺ) ถือเป็นเครื่องสำแดงความเป็นอิสลามอันดับแรกในวิถีชีวิตของชนมุสลิม ดังนั้นเมื่อมุสลิมละทิ้งการละหมาดก็เท่ากับว่ามุสลิมผู้นั้นกำลังนำพาตนเองไปสู่การปฏิเสธ (กุฟร์)

ข้อชี้ขาดผู้ละทิ้งการละหมาด

ผู้ละทิ้งการละหมาดมี 2 ประเภทคือ

1. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาดโดยไม่เชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) หรือเห็นว่าการละหมาดเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญบุคคลผู้นั้นถือเป็นผู้ตักศาสนา (มรตัด) หรือสิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิมแล้ว
2. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาดโดยเชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) แต่ละทิ้งเนื่องจากความเกียจคร้านเป็นต้นบุคคลผู้นี้ถือเป็นผู้ประพฤติดีบบาปใหญ่และเป็นคนเลว (ฟาซิก)

บทลงโทษผู้ละทิ้งการละหมาด

ผู้ละทิ้งการละหมาดจะถูกใช้ให้สำนึกผิดและกลับตัว (เตาบะฮฺ) และทำการละหมาด แต่ถ้าหากเขาเยินกรานที่จะละทิ้งการละหมาดก็ต้องถูกลงโทษประหารชีวิตถึงแม้จะเป็นการละหมาดเพียงเวลาเดียวก็ตาม ทั้งนี้มีหลักฐานจากอัลหะดีษ ความว่า :

“ฉันได้ถูกบัญชาให้รณรงค์กับผู้คนทั้งหลายจนกว่าพวกเขาจะปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าองค์ใดนอกจากอัลลอฮฺและแท้จริงมุฮัมมัดคือศาสนทูตของอัลลอฮฺและจนกว่าพวกเขาจะดำรงการละหมาดและจ่ายซะกาต ดังนั้นเมื่อพวกเขาได้กระทำสิ่งดังกล่าวแล้วพวกเขาก็ได้ปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขาจากฉันแล้วเว้นเสียแต่ด้วยสิทธิแห่งอิสลามและการพิพากษาพวกเขาเป็นกิจของอัลลอฮฺ” (รายงานโดยบุคอรี)

ผลที่เกิดขึ้นจากการลงโทษ

ผู้ที่ละทิ้งการละหมาดอันเนื่องมาจากเกียจคร้านเมื่อเขาถูกประหารชีวิตตามโทษานุโทษแล้วก็ให้ปฏิบัติกับศพของเขาเช่นเดียวกับชาวมุสลิมทั่วไปในเรื่องการจัดการศพและการลงโทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดไม่มีผลแต่อย่างใดในเรื่องความสัมพันธ์ทางเครือญาติโดยญาติมีสิทธิสืบมรดกของเขาได้และข้อกำหนดว่าด้วยการสมรสก็ยังคงดำเนินอยู่สำหรับภรรยาของเขาไม่ว่าจะเป็นการตั้งกำหนดเวลาครองตน (อิดดะฮฺ) และการไว้ทุกข์ให้แก่สามี

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิกฮฺ เรื่อง การละหมาด
ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัซซีญะฮฺ) ปีที่ 2

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายวิชา อัลฟิฮฺ เรื่อง การละหมาด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม
ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัซซึฏฏะฮฺ) ปีที่ 2

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อใช้เวลา 45 นาที
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบดังตัวอย่าง

(O) ปฏิกริยาสะเทินเป็นปฏิกริยาที่เกิดจากข้อใด

- ก. กรดมากกว่าเบส
- ข. กรดน้อยกว่าเบส
- ค. กรดเท่ากับเบส

ข้อ	ก	ข	ค
0		X	

3. ถ้านักเรียนทำเครื่องหมายผิดหรือต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ เช่น ต้องการเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ข. เป็นข้อ ค. ให้นักเรียนทำดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค
0		X	X

4. ห้ามขีดหรือเขียนข้อความใดๆลงในแบบทดสอบ
5. เขียนชื่อนามสกุลเลขที่ชั้นลงในกระดาษคำตอบเมื่อเรียบร้อยแล้วจึงลงมือทำแบบทดสอบ

ง. เวลาที่เหมาะสม-ปัจจัย

8. เวลาละหมาดใดมีจำนวนร็อกอะฮ์น้อยที่สุด

ก. เวลาละหมาดอัล-อัศร

ข. เวลาละหมาดอัช-ชูษร

ค. เวลาละหมาดอัล-อิชาอ์

ง. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญ์ร

ใช้ตัวเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 9-10

ก. จนกระทั่งตะวันลับขอบฟ้า

ข. จนกระทั่งพระอาทิตย์ตกดิน

ค. จนกระทั่งตะวันขึ้น

ง. จนกระทั่งแสงตะวันมีสีเหลือง

9. เวลาละหมาดอัช-ชูษร สิ้นสุดเวลาใด

10. เวลาละหมาดอัล-ฟัจญ์ร สิ้นสุดเวลาใด

จุดประสงค์การเรียนรู้ : นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับหลักการละหมาดได้

11. หลักการละหมาดมีกี่ประการ

ก. 3

ข. 8

ค. 10

ง. 13

ใช้ตัวเลือกต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 12-13

ก. ยืนตรงหันหน้าไปทางกิบลัต

ข. นียะฮ์

ค. ตักบีเราะตุลอิหฺรอม

ง. ตัรติบ

12. ข้อใดเป็นหลักการแรกของการละหมาด

13. ข้อใดเป็นหลักการสุดท้ายของการละหมาด

14. หลักการละหมาดขั้นใดที่ต้องหยุดนิ่งชั่วขณะ

ก. สุญูด

ข. นั่งตะฮียะฮ์สุดท้าย

ค. ตักบีเราะตุลอิหฺรอม

ง. ตัรติบ

15.

จากภาพแสดงถึงหลักการขั้นใดของการละหมาด

ก. ยืนตรงหันหน้าไปทางกิบลัต

ข. ตักบีเราะตุลอิหฺรอม

ค. ตัรติบ

ง. สุญูด

16.

จากภาพแสดงถึงหลักการขั้นใดของการละหมาด

ก. อิอฺติดาอ์

ข. ตะฮียะฮ์

ค. ตักบีเราะตุลอิหฺรอม

ง. รุกอ์

17. หลักการขั้นใดไม่ต้องหยุดนิ่งชั่วขณะหนึ่ง

ก. อิตติคาล ข. นิยะฮุ

ค. รุกอู จ. สุญุด

18. เมื่อเริ่มต้นละหมาดเราต้องอ่านซูเราะฮุใดเป็นอันดับแรก

ก.อัลฟาลัก ข. อัลบาคอรอฮุ

ค. อัลฟาติฮะห์ จ. ยะซีน

19. ก่อนการละหมาดทุกครั้งควรอ่านคำกล่าวใด

ก. อะอูซุบิลลาฮุ ข. อัลฮัมดุลิลลาฮุ

ค. อามีน จ. อาหมิร

20. ในการละหมาดเราต้องยืนหันหน้าไปทางใด

ก.กิฟายัต ข. กิปลัต

ค. กิฟายัต จ. กิปยัต

จุดประสงค์การเรียนรู้: นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของการละหมาดได้

21.ผู้ละทิ้งการละหมาดมีกี่ประเภท

ก. 2 ข. 3

ค. 4 จ. 5

22. ผู้ละทิ้งการละหมาดจะได้รับโทษขั้นสูงสุดอย่างไร

ก. เหมียนตี ข. ตัดนิ้ว

ค. ประหารชีวิต จ. ปาก้อนหิน

23. บุคคลที่เป็นผู้ประพฤติผิดบาปใหญ่และเป็นคนเลวเรียกว่า.....

ก. วาญิบ ข. ซิดคิก

ค. ฟาซิก จ. มุรตัด

24. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก. ผู้ที่ตกศาสนาเรียกว่ามุรตัด

ข. การเหมียนตีเป็นการลงโทษขั้นสูงสุดสำหรับผู้ละทิ้งละหมาด

ค. การละหมาดถือเป็นสิ่งที่แสดงความเป็นอิสลามอันดับแรกในวิถีชีวิตของชนมุสลิม

จ. ข้อ ก และ ค ถูก

25. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาดโดยไม่เชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) หรือเห็นว่าการละหมาดเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญบุคคลผู้นั้นถือเรียกว่า

ก. ผู้ตกศาสนา ข. สิ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม

ค. ฟาซิก จ. มุรตัด

26. ผู้ละทิ้งการละหมาดจะถูกใช้ให้ทำอะไร

ก. ถูกสำนึกผิดและกลับตัว (เตาบะฮฺ)	ข. โดนลงโทษ
ค. ชะกาด	ง. ฟาซิก

27. สิ่งใดเป็นเครื่องแสดงความเป็นอิสลามอันดับแรกในวิถีชีวิตของชนมุสลิม

ก. การซอลาวัต	ข. การชะกาด
ค. การทำฮัจญ์	ง. การละหมาด

28. ข้อใดจัดเป็นผู้ละทิ้งการละหมาด

- ก. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาด โดยไม่เชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ)
- ข. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาด โดยเชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ)
- ค. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาดโดยเชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) แต่ละทิ้งเนื่องจากความเกียจคร้าน
- ง. บุคคลที่ละทิ้งการละหมาดโดยเชื่อว่าการละหมาดเป็นสิ่งจำเป็น (ซุนัต) แต่ละทิ้งเนื่องจาก ความเกียจคร้าน

29. บุคคลที่จะละทิ้งการละหมาดมีบทลงโทษอย่างไร

ก. ถูกเฉียนตี	ข. ถูกลงโทษประหารชีวิต
ค. ถูกจำคุก	ง. ถูกทำร้ายร่างกาย

30. มุสลิมละทิ้งการละหมาดเท่ากับว่ามุสลิมผู้นั้นกำลังนำพาตนเองไปสู่สิ่งใด

ก. มุรตัด	ข. ฟาซิก
ค. กุฟร์	ง. วาญิบ

เฉลย

1. ข	16. ง
2. ก	17. ข
3. ค	18. ค
4. ง	19. ก
5. ง	20. ข
6. ค	21. ก
7. ก	22. ค
8. ง	23. ค
9. ง	24. ง
10. ค	25. ง
11. ง	26. ก
12. ก	27. ง
13. ก	28. ง
14. ง	29. ข
15. ข	30. ค

แบบสังเกตการระเหิด รายวิชา อัสฟิอุส

แบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิกฮฺ

ชื่อ- นามสกุล.....กลุ่มที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง : แบบสังเกตการละหมาด รายวิชา อัลฟิกฮฺ ที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาการปฏิบัติการละหมาดของ
ผู้เรียน

ขอให้ผู้สังเกตทำการสังเกตการปฏิบัติการละหมาดของผู้เรียนและบันทึกผลการสังเกตโดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ที่	สิ่งที่สังเกต	ผลการปฏิบัติ	
		ทำได้	ทำไม่ได้
1	การยืนตรงหันหน้าไปทางกิบลัต		
2	การตักปีเราะตุลอิหฺรอม		
3	การนียะฮฺ		
4	การอ่านอัล-ฟาติหะฮฺ		
5	การรูกู		
6	การอิอฺติดา		
7	การสุญูด		
8	การนั่งระหว่างสองสุญูด		
9	การนั่งตะฮียะฮฺ		
10	การกล่าวตะฮียะฮฺ		
11	การเสาะละวาต		
12	การให้สลาม		
13	การตํรับ		

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการตรวจให้คะแนนจากการสังเกตการละเมิด ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละรายการ ดังนี้

ทำได้	มีคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
ทำไม่ได้	มีคะแนนเท่ากับ	0	คะแนน

ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟีกุส วิเคราะห์โดยผลรวมของคะแนนจากแบบสังเกตการละเมิด รายวิชา อัลฟีกุส โดยแปลผลคะแนนของการละเมิดดังนี้

ต่ำกว่า 13 คะแนน	หมายถึง	ไม่ผ่าน
13 คะแนน	หมายถึง	ผ่าน

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการสอนแบบร่วมมือ
รายวิชา อัลฟิเกอ

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุส

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการสอนแบบร่วมมือ รายวิชา อัลฟิคุส ฉบับนี้ มีจำนวน 20 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	พึงพอใจในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	พึงพอใจในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	พึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	พึงพอใจในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

3. ข้อมูลที่ได้จากนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ประเด็นพิจารณา	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านบุคลิกภาพ					
1. ฉันรู้สึกสนุกมากเมื่อได้เรียนวิชานี้					
2. ฉันรู้สึกว่ายากเรียนวิชานี้มาก					
3. ฉันรู้สึกสนุกเมื่อได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน					
4. ฉันรู้สึกเบื่อเมื่อถึงคาบเรียนวิชานี้					
5. หนูรู้สึกเบื่อกับที่ต้องทำงานเป็นกลุ่ม					
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
6. กิจกรรมที่ครูสอนดีมาก					
7. กิจกรรมที่ครูสอนทำให้ฉันได้ความรู้เพิ่มขึ้น					
8. ตอนที่แข่งขันตอบคำถามฉันรู้สึกมีความสุขมาก					
9. ตอนที่ครูถามฉันรู้สึกกลัวมาก					
10. วิธีเรียนแบบนี้ไม่น่าสนใจทำให้ฉันต้องเสียเวลาอธิบายเนื้อหาให้กับเพื่อน					
ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้					
11. ฉันชอบสื่อที่ใช้ในการเรียนวิชานี้มาก					
12. สื่อที่ครูให้ดูทำให้ฉันเรียนสนุกมาก					
13. ภาพที่ครูให้ดูมีสีสันสวยงามมาก					
14. ภาพที่ครูให้ดูทำให้ฉันไม่เข้าใจเรียน					
15. สื่อที่ครูให้ดูทำให้ฉันเรียนยากมากขึ้น					

ประเด็นพิจารณา	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านการวัดและประเมินผล					
16. ฉันดีใจมากที่มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน					
17. ฉันดีใจมากที่ให้โอกาสได้ตรวจสอบและปรับปรุงผลงานตนเอง					
18. ฉันไม่ชอบมากที่ผลงานกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียน					
19. ฉันมีความกังวลใจว่าจะมีส่วนทำให้ผลงานกลุ่มด้อยลง					
20. ฉันเบื่อมากที่ต้องประเมินงานเป็นกลุ่ม					

ภาคผนวก ง

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก(D)

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (D)
ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม
รายวิชา อัลฟิควะฮ์ เรื่อง การละหมาด

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ผลการวิเคราะห์	ค่าอำนาจจำแนก (D)	ผลการวิเคราะห์
1	0.47	ใช้ได้	0.50	ใช้ได้
2	0.78	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้
3	0.60	ใช้ได้	0.62	ใช้ได้
4	0.14	ใช้ไม่ได้	0.40	ใช้ไม่ได้
5	0.47	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้
6	0.47	ใช้ได้	0.50	ใช้ได้
7	0.53	ใช้ได้	0.52	ใช้ได้
8	0.47	ใช้ได้	0.72	ใช้ได้
9	0.40	ใช้ได้	0.72	ใช้ได้
10	0.67	ใช้ได้	0.44	ใช้ไม่ได้
11	0.58	ใช้ได้	0.50	ใช้ได้
12	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้
13	0.45	ใช้ได้	0.62	ใช้ได้
14	0.50	ใช้ได้	0.48	ใช้ไม่ได้
15	0.75	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้
16	0.36	ใช้ได้	0.53	ใช้ได้
17	0.50	ใช้ได้	0.67	ใช้ได้
18	0.78	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้
19	0.17	ใช้ไม่ได้	0.40	ใช้ไม่ได้
20	0.50	ใช้ได้	0.67	ใช้ได้
21	0.40	ใช้ได้	0.62	ใช้ได้
22	0.58	ใช้ได้	0.59	ใช้ได้

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (D)
ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม
รายวิชา อัลฟิควะฮ์ เรื่อง การละหมาด (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ผลการวิเคราะห์	ค่าอำนาจจำแนก (D)	ผลการวิเคราะห์
23	0.17	ใช้ไม่ได้	0.40	ใช้ไม่ได้
24	0.60	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้
25	0.71	ใช้ได้	0.62	ใช้ได้
26	0.19	ใช้ไม่ได้	0.40	ใช้ไม่ได้
27	0.40	ใช้ได้	0.57	ใช้ได้
28	0.64	ใช้ได้	0.53	ใช้ได้
29	0.71	ใช้ได้	0.52	ใช้ได้
30	0.50	ใช้ได้	0.72	ใช้ได้
31	0.40	ใช้ได้	0.72	ใช้ได้
32	0.67	ใช้ได้	0.44	ใช้ไม่ได้
33	0.60	ใช้ได้	0.43	ใช้ได้
34	0.64	ใช้ได้	0.58	ใช้ได้
35	0.17	ใช้ไม่ได้	0.53	ใช้ได้
36	0.47	ใช้ได้	0.50	ใช้ไม่ได้
37	0.53	ใช้ได้	0.63	ใช้ได้
38	0.47	ใช้ได้	0.58	ใช้ได้
39	0.40	ใช้ได้	0.43	ใช้ได้
40	0.67	ใช้ได้	0.43	ใช้ไม่ได้

ภาคผนวก จ
ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาอิสลาม รายวิชา อัลฟิกะฮ์ เรื่อง การละหมาด

ค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.894

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก ข
รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ

รายชื่อหน่วยงานที่ให้ทดลองเครื่องมือ

โรงเรียนบำรุงศาสนวิทยา เลขที่ 13 หมู่ 1 ตำบลกอตอคือรี๊ะ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา 95140

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก ข
รายชื่อหน่วยงานที่ทำการวิจัย

รายชื่อหน่วยงานที่ทำการวิจัย

โรงเรียนบำรุงศาสนวิทยา เลขที่ 13 หมู่ 1 ตำบลกอตอคือรี๊ะ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา 95140

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ภาคผนวก ฅ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ลำดับ ที่	ชื่อและชื่อสกุล	วุฒิ การศึกษา	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
1	ดร. ชัมชู สาอุ	ปริญญาเอก	อาจารย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2	ดร. อับดุลรอเซะ หะมีแย	ปริญญาเอก	อาจารย์	มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์
3	ดร. มุฮัมมัด วาเล็ง	ปริญญาเอก	อาจารย์	มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์
4	ดร. มุหามัดรุษานี บากา	ปริญญาเอก	นักวิชาการ อิสลามศึกษา	สำนักงานศึกษาธิการภาค 12
5	นางสาวโรซวรรณา เซฟโมลาม	ปริญญาโท	อาจารย์	โรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา

ภาคผนวก ๓
ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ-สกุล นายภูมิหะมะริควาน เลื่อน
วัน เดือน ปี เกิด วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2516
ที่อยู่ปัจจุบัน 13/3 หมู่ 1 ตำบลกอดดือรี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา รหัสไปรษณีย์ 95140

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี สาขาอุชุลุดดิน มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร ประเทศอียิปต์
ปริญญาโท การสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ประสบการณ์การทำงานในอดีต

ครูโรงเรียนสตรีอิสลามวิทยามูลนิธิ อำเภอมือ จังหวัดยะลา

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

- ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา ตำบลกอดดือรี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
- ผู้อำนวยการโรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา ตำบลกอดดือรี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
- ผู้นำศาสนามัสยิดบ้านกอดดือรี ตำบลกอดดือรี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบำรุงศาสน์วิทยา ตำบลกอดดือรี อำเภอรามัน จังหวัดยะลา